

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

07-08/2013 - ROČNÍK 3

CESTOVNÍ RUCH

17

SNÍŽENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE RESPONDENTŮ

4

DĚTI AŽ PO SVATBĚ?

32

CZSO.CZ
na tabletu i v mobilu

Editorial

Řadu čtenářů jistě překvapí, že v roce 2012 cestovala po světě jedna miliarda turistů. Cestovní ruch se tak stal skutečně globálním odvětvím. Ne nadarmo je naším tématem letního dvojčísla. Z článků, rozhovorů, čtyřstránkové infografiky a plakátu se dozvíte, jak si stojí cestování u nás i ve světě.

Některé z vás jistě potěší zpráva, že úřad bude dál pokračovat v úspěšně započaté cestě ke snižování administrativní zátěže. Již letos zavedl možnost vyplňovat výkazy elektronicky. Že toto řešení má budoucnost, se potvrdilo již v prvním pololetí. ČSÚ obdržel třetinu všech výkazů ve formátu PDF a spolu s ostatními nástroji tak sbírá 70 % dat. Změn však bude daleko více. Z návrhu Programu statistických zjišťování na rok 2014 vyplývá, že počet zjišťování klesne v příštím roce ze současných 197 na 181. V roce 2015 dokonce na 158. To vše přinese úspory v řádech milionů korun. Další podrobnosti a také informaci o návrhu na zefektivnění státní statistické služby a revize v oblasti výkaznictví a evidencí se dočtete v úvodním příspěvku předsedkyně ČSÚ Ivy Ritschelové.

Co ještě se můžete v letním vydání dozvědět? Demografka Eva Kačerová na statistických datech popisuje změnu, která se od poloviny 90. let 20. století v ČR udála. Narození dítěte už není důvodem, proč se lidé berou. Kdo faktická manželství u nás preferuje, zase rozebírá Iva Kohoutová. Eliška Zykmondová se věnuje finanční dostupnosti bydlení mezi lety 2007 a 2012. O aktuálním tématu – pracující chudobě píše Šárka Šustová. Její článek navazuje na příspěvek Dalibora Holého, který vyšel v březnovém čísle našeho časopisu a zaznamenal velký mediální ohlas.

Vážení čtenáři, ať už cestujete po krajích českých, anebo se vydáváte do zahraničí, přeji vám příjemně strávenou dovolenou a hlavně šťastný návrat domů.

Michal Novotný
šéfredaktor časopisu Statistika&My

Snížení administrativní zátěže respondentů
(Iva Ritschelová) **4**

ROZHOVOR

Nevím, zda bych se v cestovním ruchu uživil
(s Pavlem Vančurou hovoří Alena Géblová) **12**

STATISTIKA ODVĚTVÍ

Služby v EU stagnovaly
(Michal Kolísek) **14**

TÉMA

Cestovní ruch se stal globálním odvětvím
(Zdeněk Lejsek) **18**

O statistice cestovního ruchu ve Švédsku
(Zdeněk Lejsek) **25**

Kam jezdíme na dovolenou
(Zdeněk Lejsek) **26**

Cíl cesty: Chorvatsko
(Tomáš Mládek) **28**

ROZHOVOR

Naučili jsme se žít s krizí za krkem
(s Janem Papežem hovoří Alena Géblová) **30**

ANALÝZA

Děti až po svatbě?
(Eva Kačerová) **32**

ANALÝZA

Nesezdaná soužití: hlavně ve velkých městech
(Iva Kohoutová) **34**

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

Rozdíly v bytové situaci se prohloubily
(Eliška Zykmondová) **36**

LIDÉ A SPOLEČNOST

Pracují, a přesto jsou chudí?
(Šárka Šustová) **38**

Snížení administrativní zátěže respondentů

Český statistický úřad bude předkládat vládě návrhy, jejichž realizace by měla vést k dalšímu snížení administrativní zátěže podnikatelů. Zároveň by mělo dojít k omezení duplicitního poskytování údajů státní správě.

Iva Rišchelová, předsedkyně ČSÚ

Český statistický úřad zpracoval v návaznosti na usnesení vlády České republiky ze dne 29. srpna 2012 č. 634 k Záměru zefektivnění výkonu státní statistické služby a následné usnesení vlády ze dne 16. ledna 2013 č. 37 k Návrhu úsporných opatření v oblasti zjednodušení agend a zrušení duplicit ve státní správě pro rok 2014 celkem sedm návrhů opatření, jejichž uskutečnění povede k významnému snížení administrativní zátěže podnikatelů.

Návrhy se týkají administrativních zdrojů dat a statistických zjišťování. Úsporná opatření zohledňují i návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 223/2009 o evropské statistice.

NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ

1. Elektronicky dostupné údaje z přiznání k dani z příjmů včetně příloh.
2. Elektronicky dostupné údaje z přiznání k dani z přidané hodnoty.
3. Elektronicky dostupné údaje ze mzdových listů a jejich souhrnů.
4. Společný právní rámec pro sdílení administrativních dat státní statistickou službou.
5. Integrace resortních zjišťování do statistického systému ČSÚ.
6. Integrace resortních zjišťování do působnosti resortních právních předpisů.
7. Zrušení duplicitních a zbytných statistických zjišťování bez náhrady.

Cílem plné realizace navrhovaných opatření je dosáhnout snížení administrativní zátěže podnikatelské sféry redukcí jejich povinností poskytovat údaje státní správě. Finálním stavem je dosažení takového způsobu získávání údajů, který povede k omezení duplicitního poskytování údajů a k jejich sdílení oprávněnými státními orgány. V návaznosti na to dojde ke zvýšení efektivity výkonu státní statistické služby vykonávané v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů a v této souvislosti i ke zvýšení kvality produkovaných statistických informací. Nemalá bude také úspora finančních prostředků jak na straně státu, tak na straně poskytovatelů dat.

VEŘEJNOST MUSÍ BÝT INFORMOVÁNA

Vysoce oceňuji snahy ČSÚ měřit administrativní zátěž respondentů a následně ji snižovat. Přístup založený na dobré koordinaci v rámci celé státní správy považuji za velmi racionální. Měl by nejen snížit zátěž, ale přinést i vyšší efektivnost a kvalitu. Pozitivně hodnotím i obzřetný přístup k administrativním datům. Potenciál je bezesporu velký, ale je nezbytná důkladná analýza a dobrá spolupráce mezi správci těchto dat a statistiky.

Myslím si, že je potřebná dobrá komunikace, která vysvětlí podíl statistiky na celkové administrativní zátěži a také usměrní nerealistická očekávání. Snižování zátěže v době enormního nárůstu požadavků na statistické informace, včetně malých ekonomických subjektů, má své meze. Za důležitou však považuji i otevřenost státní statistické služby přizpůsobovat se novým trendům a pracovat s různými zdroji dat a zároveň informovat veřejnost o výhodách i problémech.

doc. Ing. Marie Bohatá, CSc.
náměstkyně Statistického úřadu Evropské unie,
bývalá předsedkyně ČSÚ (1999–2003)

Zásadní podmínky

Aby však navrhované aktivity mohly být s patřičným dopadem provedeny, je třeba nejprve splnit několik zásadních podmínek. Těmi jsou zejména sdílení již jednou poskytnutých údajů v rámci oprávněných orgánů státní správy a obecná shoda podnikatelské veřejnosti a státních orgánů na využívání těchto údajů. Dále pak vytvoření odpovídajících právních podmínek zakotvujících ze

a téměř 2,9 mil. zaslaných daňových přiznání k dani z přidané hodnoty.

Elektronicky získané údaje především z příloh k daňovému přiznání k dani z příjmů (účetních výkazů) budou primárně využity rejstříkovými soudy, správcem daně a následně státní statistickou službou a Českou národní bankou.

Práce s daty bude samozřejmě podléhat závazku mlčenlivosti tak, jak ho i dnes stanovuje zákon o státní statistické službě.

ČSÚ předpokládá snížení rozsahu výkazů až o 15 tis. zpravodajských jednotek, převážně ze sektoru malých firem, a snížení rozsahu zjišťovaných statistických ukazatelů až o 35 %.

strany povinných subjektů předávání údajů pouze v elektronické (datové) formě a v neposlední řadě též vytvoření technických, právních a finančních podmínek pro převzetí rezortních statistických zjišťování do působnosti Českého statistického úřadu a způsobu zpracování nově získávaných administrativních údajů.

Sdílení elektronicky zasílaných údajů povinnými subjekty se týká více než 2,2 mil. subjektů podávajících daňová přiznání k dani z příjmů

Úspory ze sdílení dat na straně povinných subjektů lze odhadnout v rámci stovek milionů korun. V případě Českého statistického úřadu se předpokládá snížení rozsahu výkazů navazujících na tyto údaje až o 15 tis. zpravodajských jednotek, převážně ze sektoru malých firem, a snížení rozsahu zjišťovaných statistických ukazatelů až o 35 %.

Celkový počet statistických zjišťování ze současných 197 by dle návrhu klesl v roce 2015 na 158.

Iva Ritschelová, předsedkyně ČSÚ

Návrhy jednotlivých aktivit uvedených v materiálu připraveném pro jednání vlády byly projednány se zástupci příslušných rezortů. Bude ale samozřejmě záležet na rozhodnutí vlády, zda daný návrh, který bude v nejbližších dnech rozeslán do mezíresortního připomínkového řízení v uvedeném rozsahu, přijme a ten bude zrealizován.

REZORTISMUS OMEZUJE EFEKTIVNOST STÁTNÍ SPRÁVY

Snaha o snižování zátěže respondentů, a tím o zlevnění statistické služby při zachování její kvality, je dlouhodobě omezována rezortismem. Tedy neschopností ostatních složek státní správy buď vůbec připustit užití svých registrů pro statistické účely, anebo alespoň udržovat existující registry v obsahové či formální kvalitě, která takové užití umožní. Prolomení tohoto omezení, ke kterému konečně dochází zejména pod tlakem současné fiskální situace, je významným krokem ke zkvalitnění registrů i v jejich vlastní funkci. Iniciativa ČSÚ v tomto směru je jeho povinností a musí být všemi prostředky podpořena. Nutnost spolupráce všech rezortů snad také povede k obecnější snaze řídit českou státní správu jako celek a tím se hlouběji vypořádat s přežitým rezortismem, který omezuje efektivnost státní správy i jinde. Rezorty ovšem nesmějí užívat informace, které statistický systém získává ze zákona o státní statistické službě, protože to by kromě jiného ohrozilo kvalitu dat podle Goodhartova zákona.

Ing. Edvard Oustrata
politik a bývalý předseda ČSÚ (1993–1999)

JAK TO VIDÍ MARIE BOUŠKOVÁ

Chuť na cestování nepolevila

Ani v dnešní době, kdy se stále hovoří o globální finanční krizi, hrubý domácí produkt klesá, zvyšuje se inflace i nezaměstnanost, chuť na cestování lidí neztratili. Tento fakt potvrzuje statistika cestovního ruchu, a to jak česká, tak i světová. Data ukazují, že cestování zůstává, i přes doznívající finanční krizi, velmi oblíbenou aktivitou.

Ubytovací služby jsou jedním z mála odvětví v české ekonomice, které – zdá se – rychle tuto krizi překonalo a počty hostů v našich hotelích a dalších typech ubytovacích zařízení se zvyšují již od roku 2010. Potěšitelné na tom je, že růst počtu hostů je možno připsat na vrub zahraničním návštěvníkům.

Z hlediska celé České republiky se návštěvnost v ubytovacích zařízeních vyvíjí slibně, avšak při podrobnějším pohledu se ukazuje, že zájem turistů a návštěvníků se koncentruje pouze do několika oblastí. Přitom v celé České republice je celkem dvanáct míst, které jsou na seznamu památek UNESCO. Mnoho zahraničních turistů se, bohužel, při návštěvě naší republiky spokojí s tím, že navštíví pouze Prahu, případně Karlovy Vary. O jiných historických a kulturních památkách vůbec nic netuší. A to je velká škoda.

Cestovní ruch tvoří nezanedbatelnou část naší ekonomiky. Důkazem je i to, že se informace ze statistik cestovního ruchu těší velkému zájmu jak ze strany místních samospráv a podnikatelských subjektů, tak i ze strany veřejnosti.

Spolupráce na vysoké úrovni

Na půdě ČSÚ se v červnu uskutečnilo každoroční jednání Pracovní skupiny pro statistiku s pracovníky Ministerstva financí a za účasti zástupců České národní banky a Nejvyššího kontrolního úřadu. Převážná část agendy se týkala datových zdrojů, které ČSÚ od MF přebírá pro účely sestavování účtů a notifikací deficitu a dluhu vládního sektoru. V této souvislosti byl dohodnut postup při přípravě vzájemné formální dohody o předávání těchto dat. Mezi další body jednání patřily například informace o novelizaci vyhlášek v souvislosti s centrálním účetnictvím státu a pomocným analytickým přehledem nebo o změnách v zařazování jednotek do sektorů na základě ESA 2010. Závěrem obě strany konstatovaly dobrou úroveň vzájemné spolupráce a vyjádřily přání ji dále rozvíjet. ■

45. zasedání České statistické rady

V pátek 21. června se uskutečnilo 45. zasedání České statistické rady.

Prvním tématem jednání byla Informace o průběhu a výsledcích auditu statistiky odpadů, kterou prezentoval ředitel Odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí Jiří Hrbek. O situaci v oblasti statistiky zahraničního obchodu podali informaci předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová a vrchní ředitel Sekce makroekonomických statistik ČSÚ Marek Rojíček.

Členové rady rovněž obdrželi informace o postupu a řešení projektu Redesign SIS či personálním vývoji ČSÚ. Ve zprávě o návrhu vyhlášky o Programu statistických zjišťování na rok 2014 se konstatovalo, že návrh zahrnuje 182 zjišťování. Meziroční odhadovaná administrativní zátěž klesne z 215 mil. Kč v roce 2013 na 210 mil. Kč v roce 2014. Dalším úspěchem ČSÚ bylo zavedení formulářů ve formátu PDF, jejichž prostřednictvím obdržel úřad 33 % všech výkazů. Sbírá tak již celkem 70 % výkazů elektronickou formou.

Velký zájem vzbudila Informace o postupu zefektivnění státní statistické služby a revize v oblasti vý-

kaznictví a evidencí. Iva Ritschelová hovořila o aktivitách ČSÚ v oblasti posílení využití administrativních zdrojů dat.

Vrchní ředitel Sekce obecné metodiky ČSÚ František Konečný uvedl materiál, který obsahuje návrh řešení dvou vládních úkolů – Záměr zefektivnění státní statistické služby (usnesení vlády České republiky ze dne 29. srpna 2012 č. 634) a Návrh úsporných opatření v oblasti zjednodušení agend a zrušení duplicit ve státní správě pro rok 2014 (usnesení vlády České republiky ze dne 16. ledna 2013 č. 37). Cílem je omezení duplicitního poskytování údajů, sdílení údajů oprávněnými státními orgány (princip zasílání informací pouze jednou), zvýšení efektivity tvorby informací pro potřeby státu a snížení administrativní zátěže. ■

Jednání českých a slovenských statistiků

Ve dnech 25.–28. června se v Bratislavě uskutečnilo bilaterální jednání mezi ČSÚ a ŠÚSR, které bylo zaměřené na bilancování komoditních toků. Pracovníci odboru národních účtů předávali slovenským kolegům své zkušenosti s využíváním specializovaného softwaru vyvinutého norským statistickým úřadem. ČSÚ ho standardně využívá již sedm let. Používá se v roční periodicitě ke zpřesnění propočtu hrubého domácího produktu v běžných i stálých cenách. ■

Eurostat mění podnikovou statistiku

Koncem června se v Lucembursku sešli na pravidelném jednání pracovní skupiny ředitelů podnikových statistik. Hlavním bodem byla příprava některých komponent pro FRIBS, tedy pro chystané nařízení sjednocující většinu podnikových statistik pod jeden právní akt. Podle Ing. Jana Ernesta, který ČSÚ na jednání reprezentoval, je v současnosti stěžejním tématem Eurostatu snaha vyrovnat se s ekonomickou globalizací. Z hlediska zachycení těchto jevů ve statistice si EU dala za cíl stát se světovým lídrem, což je znát i na připravovaném nařízení Evropského

parlamentu. To samozřejmě přinese řadu změn, včetně ještě výraznějšího sjednocení metodik jak mezi jednotlivými statistikami, tak mezi jednotlivými zeměmi. Nastolený směr má logiku, ale je jisté, že následující roky budou pro ČSÚ velmi náročné. ■

Kazaši na návštěvě v ČSÚ

V květnu a červnu zavítali do ČSÚ na studijní návštěvu odborníci ze Statistického úřadu Kazachstánu. Pod vlajkou technické asistence financované Světovou bankou přijeli získávat nové znalosti a zkušenosti. Jejich statistika prochází podobnými reformami jako ta česká, v rámci projektu se snaží co nejvíce přiblížit západním standardům.

Petr Eliáš, vedoucí oddělení klasifikací, číselníků a SMS, jenž se návštěvy zúčastnil, sdělil, že Kazachy zaujala řada výborných nápadů, které ČSÚ přivedl k životu. V květnu se dozvěděli maximum informací o tom, jaké úřad používá klasifikace, jak spravuje naše číselníky a jak pracuje s metainformacemi. Jejich červnová návštěva se zase zaměřila na výkazy od vzniku až po vstupní zpracování zjištěných údajů. ■

Životní podmínky českých domácností

Po úspěšné tiskové konferenci Mzdy zaměstnanců se v červnu uskutečnilo druhé setkání s novináři. ČSÚ na něm prezentoval výsledky ze šetření Životní podmínky 2012.

RNDr. Jaromír Kalmus, vedoucí oddělení sociálních šetření, zhodnotil příjmy domácností za rok 2011. Sdělil, že nominálně zaznamenaly mírný růst, reálně však již druhým rokem po sobě zvolna klesají. Zároveň rychleji než příjmy domácností

rostly jejich výdaje na bydlení. Částečné zhoršení situace oproti předchozímu roku se projevilo i v subjektivním hodnocení domácností. Nemohly si častěji dovolit určité výdaje a s příjmy vycházely hůře než v předchozím roce. Náklady na bydlení vnímaly jako větší zátěž.

Více informací v publikaci „Životní podmínky 2012“ na bit.ly/14X5u1o. ■

Za zápis do RES se neplatí

ČSÚ varuje podnikatelskou veřejnost před nabídkami k „registraci“ mezi ekonomické subjekty. Tyto komerční databáze nemají s Registrem ekonomických subjektů (RES), který ze zákona spravuje pouze ČSÚ, nic společného. Zápis do RES totiž není žádným způsobem zpoplatněn. ■

Opendata SLDB 2011

ČSÚ zveřejnil na svých stránkách informace, které jsou nutné pro používání tzv. otevřených dat z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB 2011). Uživatelé si mohou data vyexportovat i ve formátu XML, jenž je vhodný zejména pro použití v dalších informačních systémech. Jejich zveřejněním umožnil Český statistický úřad všem uživatelům využít kteroukoli tabulku ze SLDB pro další zpracování.

Úřad tak dále pokračuje ve svém úsilí o zveřejňování statistických dat v tzv. otevřeném formátu, které zahájil zpřístupněním dat z voleb do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2012 a z prezidentských voleb v letošním roce.

Více na bit.ly/18ZKwmF. ■

Nenechte si ujít

ČSÚ vydal na přelomu června a července dvě obsáhlé analýzy. První „Domácnosti v ČR: příjmy, spotřeba, úspory a dluhy v letech 1993 až 2012“ pojednává o tom, jak domácnosti za poslední více než dvě dekády hospodařily s penězi. Více na bit.ly/10r6GZh. Druhá „Analýza zahraničního obchodu s Čínou v letech 2005 až 2012“ je včetně tabulek volně dostupná na bit.ly/1aPNx7k. ■

Zdařilý turnaj

Už posedmé se sešli nadšenci beach volejbalu z řad ČSÚ v areálu TJ Solidarita ve Strašnicích. I když dva dny před turnajem kurty připomínaly po týdnu plném líjáků spíše brouzdaliště, v pátek 7. června se představilo slunce v plné síle a předsedkyně úřadu tak mohla turnaj slavnostně zahájit. Zúčastnilo se ho stejně jako loni 17 týmů. Na soupiskách bylo 79 hráčů a hráček z Prahy i několika krajů republiky.

Letos byly předány dvě sady medailí. V kategorii A převzal putovní pohár pro vítěze tým ÍVIES (T. Chrámecký, L. Kratochvílová, A. Krulichová, M. Mejdr, F. Traxler). Na loňské vítěze Ajeto zbyly stříbrné medaile. V kategorii B byl nejlepší tým JBA z Ostravy. Zápas byly nesmírně vyrovnané. Každý tým poznal hořkost porážky, ale drtivá většina týmů i radost z vítězství. ■

Minisčítání v obrázcích

ČSÚ upozorňuje všechny zájemce o projekt Minisčítání, že na bit.ly/192dQp9 jsou umístěny výsledky posledního ročníku ve formě kreslených plakátů. Celkem 18 plakátů lze stáhnout po jednotlivých souborech (formát A3; velikost 1,4 MB až 3,1 MB). Pokud by měl někdo zájem o plakáty ve velikosti A1, může ČSÚ kontaktovat a úřad mu je zašle. ■

Seminář o zemědělství v Jihomoravském kraji

V květnu se v Krajském úřadu Jihomoravského kraje konal seminář na téma Zemědělství v Jihomoravském kraji. Vystoupil na něm hejtman JUDr. Michal Hašek, který prezentoval Strategii rozvoje Jihomoravského kraje. Seznámil přítomné se stavem zemědělství v kraji, s jeho zásadními problémy, a nastínil, co je potřeba udělat pro zpomalení propadu zemědělské produkce. Další příspěvky vystupujících se týkaly největších problémů, které kraj sužují – sucha a eroze. Ředitel ČHMÚ Brno, RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., informoval o dlouhodobých úhrnech srážek a teplot v České republice a o možných změnách, které lze v blízké budoucnosti očekávat. Doc. Ing. Miroslav Dumbrovský, CSc., z VUT v Brně přiblížil problém erozí, které snižují kvalitu půdy a při přívalových deštích způsobují časté škody na majetku. Nastínil možnosti předcházení problémů odbornými zásahy do obhospodařovaných pozemků včetně výsadby vhodných zemědělských kultur. Seminář uzavřel radní Ing. Jiří Němec shrnutím úkolů pro řešení zmínovaných problémů. Ředitelka KS ČSÚ, Ing. Helena Kratochvílová, předala při této příležitosti hejtmanovi kraje publikace z odvětví zemědělství, které úřad v poslední době vydal, např. Historickou ročenku českého zemědělství 1918–2010 a Sady 2012. ■

Podpora regionů s vysokou nezaměstnaností

Dne 23. dubna se uskutečnil za účasti Mgr. Kamilly Vepřkové, ředitelky KS ČSÚ v Olomouci, seminář „Hledání nástrojů podpory v regionech s vysokou nezaměstnaností v Olomouckém

kraji“, který uspořádalo vedení kraje. Seminář se zabýval vymezením problémových území, možnostmi podpory postižených oblastí jednotlivými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti, programy na podporu podnikání a inovací či investičními pobídkami. Účastníkům byly předány výstupy Českého statistického úřadu, které mapují současnou hospodářskou, demografickou a sociální situaci kraje. ■

Rating statutárního města Olomouce

V první dekádě května se konal za účasti zástupce KS ČSÚ v Olomouci rating statutárního města Olomouce, který každoročně pořádá mezinárodní agentura Standard & Poor's. Hlavním účelem setkání byla aktualizace informací o finančních a hospodářských výsledcích města. Pro potřeby ratingu byly hodnoceny vztahy s ústředními orgány, systém správy, řízení a strategie, demografické údaje, struktura ekonomiky a vyhlídky na další rozvoj, finanční situace, plnění rozpočtu, zadluženost města nebo jeho likvidita. Krajská správa ČSÚ v Olomouci připravila účastníkům jednání podrobný datový profil města Olomouce doplněný o definitivní výsledky SLDB 2011 a makroekonomické ukazatele Olomouckého kraje z regionálních účtů. ■

**SČÍTÁNÍ LIDU,
DOMŮ A BYTŮ
2011**

Vzpomínání na statistickou minulost

Vedení Krajské správy ČSÚ v Ostravě ve spolupráci s odborovou organizací uspořádalo začátkem června setkání bývalých zaměstnanců statistického úřadu ze všech pracovišť dnešního Moravskoslezského kraje. Na „srazu důchodců“ se sešlo 55 bývalých statističek a statistiků. Všichni velmi ocenili možnost se po delší době (naposledy

se tato akce uskutečnila v roce 2006) opět vidět a zavzpomínat na dobu nekdávno minulou i na období, kdy základními pracovními pomůckami každého statistika byly tužka, guma a kalkulační stroj, v tom lepším případě vybavený dokumentační papírovou páskou. Vždyť nejstarším účastníkům se pomalu blíží již devadesátiny. Řada bývalých pracovníků strávila ve službách státní statistiky více než 40 let svého produktivního života. ■

Součástí programu pro seniory bylo promítání dokumentárního pořadu o Českém statistickém úřadu a návštěva expozice výtvarného centra Chagall, které se nachází v sousedství krajské správy. ■

Liberecký kraj z pohledu statistiky

Setkání uživatelů statistiky a statistiků připravili na polovinu června pracovníci Krajské správy ČSÚ v Liberci. Z řad uživatelů pozvání přijali zástupci Technické univerzity v Liberci, Agentury regionálního rozvoje a Magistrátu města Liberce. Ze strany ČSÚ byla především podána informace o spuštění Základních registrů a jejich dopadu na činnost úřadu. Další pozornost byla věnována aktuálním statistickým údajům o Libereckém kraji. ■

Ing. J. Srovátková, Ph.D., informovala účastníky o změnách na vysoké škole, mj. o nově akreditovaném navazujícím magisterském oboru Regionální studia, který se otevírá na Ekonomické fakultě. Výkonný ředitel Agentury regionálního rozvoje RNDr. Z. Kadlas zase velice ocenil regionální statistické údaje, které jeho instituce využívá při zpracování nejrůznějších investičních i neinvestičních projektů. Příští podobné setkání se uskuteční letos na podzim na půdě Technické univerzity v Liberci. ■

Zaměstnanost klesá v EU27 i eurozóně

ZAMĚŠTNANOST V EU27

-0,2 %

V 1. čtvrtletí 2013 ve srovnání s předchozím čtvrtletím poklesla zaměstnanost v EU27 o 0,2 %. Největší pokles zaznamenalo Řecko (-2,3 %) a Portugalsko (-2,2 %), největší nárůst Litva (+2,4 %) a Estonsko (+2,3 %).

V prvním čtvrtletí 2013 ve srovnání se čtvrtým čtvrtletím 2012 klesla zaměstnanost v EU27 o 0,2 % a v eurozóně (EU17) dokonce o 0,5 %. V meziročním srovnání byl pokles ještě citelnější – EU27 vykázala úbytek 0,4 % a eurozóna 1,0 %. Sezónně očištěná data o zaměstnanosti zveřejnil Eurostat.

Mezi zaměstnané patří všechny osoby 15leté a starší, které příslušely mezi placené zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku.

Celkový počet zaměstnaných ve všech zemích EU pak v prvním čtvrtletí 2013 dosáhl počtu 221,9 mil. osob. Jednalo se již o sedmé čtvrtletí za sebou (od třetího čtvrtletí 2011), kdy počet zaměstnaných klesl.

Z členských států, za které jsou data k dispozici, vzrostla zaměstnanost v prvním čtvrtletí ve srovnání s předchozím čtvrtletím nejvíce v Litvě (+2,4 %), Estonsku (+2,3 %) a Lotyšsku (+1,0 %).

Za stejné období pak zaměstnanost nejvíce poklesla v Řecku (-2,3 %), Portugalsku (-2,2 %), ve Španělsku a na Kypru (obě země -1,3 %).

V České republice zaměstnanost v prvním čtvrtletí vzrostla proti předcházejícímu období o 0,6 % a ve srovnání se stejným obdobím před rokem dokonce o 1,1 %.

V EU27 bylo v roce 2012 9,2 mil. podzaměstnaných

Podzaměstnaní jsou osoby ve věku 15–74 let, které pracují v placeném zaměstnání či ve vlastním podniku na částečný úvazek nebo obvykle méně

než 40 hodin týdně. Přitom by si přály pracovat větší počet hodin. Na základě Výběrového šetření pracovních sil zveřejnil Eurostat data o podzaměstnaných za rok 2012. Z celkového počtu 43 mil. pracovníků na částečný úvazek v roce 2012 bylo podzaměstnaných osob v Evropské unii 9,2 milionu (21,4 %). Podíl této skupiny, která představuje významný potenciál zdrojů pracovních sil, se v posledních letech zvyšuje. Zatímco v roce 2008 tvořila 18,5 % pracovníků na částečný úvazek, v roce 2011 to již bylo 20,5 %.

Největší podíl osob, které si přály pracovat více hodin, byl zpravidla v těch členských zemích, jež měly podíl zaměstnaných na částečný úvazek relativně nízký. Nejvyššího podílu podzaměstnaných v roce 2012 z celkového počtu částečně zaměstnaných dosáhly v Řecku (66,0 %), Španělsku (54,5 %) a v Lotyšsku (53,1 %). Nejmenší podíl podzaměstnaných byl v Nizozemsku (3,3 %), které má také nejvyšší podíl zaměstnaných na částečný úvazek (49,8 %). Za ním následovaly Estonsko (8,0 %) a Česká republika (9,6 %).

Česká republika má specifické postavení, neboť měla i nízký podíl zaměstnaných na částečný úvazek (5,7 %).

ČÁSTEČNÉ ÚVAZKY V EU27

19,9 %

Tolik činil v roce 2012 podíl zaměstnaných na částečný úvazek z celkového počtu zaměstnaných v EU27. Největší podíl měly Nizozemsko (49,8 %) a Velká Británie (27,0 %), nejmenší Bulharsko (2,4 %) a Slovensko (4,1 %).

Žadatelé o azyl v roce 2012

V roce 2012 členské státy Evropské unie poskytly mezinárodní ochranu 102 705 žadatelům o azyl (v roce 2011 to bylo 84 300 žadatelů). Vyplyvá to z dat, která zveřejnil Eurostat u příležitosti Světového dne uprchlíků, který připadá na 20. červen.

Z jednotlivých členských zemí poskytlo mezinárodní ochranu největšímu počtu osob Německo (22 165), Švédsko (15 290), Velká Británie (14 570) a Francie (14 325). Tyto čtyři země se tak podílely dvěma třetinami na všech poskytnutých mezinárodních ochranách v rámci Evropské unie.

Mezi země EU27, které poskytly mezinárodní ochranu nejmenšímu počtu osob, patřily Estonsko (25), Lotyšsko (30) a Slovinsko (35).

Česká republika v roce 2012 poskytla mezinárodní ochranu 198 osobám.

Největší počet příjemců ochranného statutu pocházel v roce 2012 ze Sýrie (18 700 osob, tj. 18 % všech osob s mezinárodní ochranou), Afghánistánu (13 500 osob, 13 %) a Somálska (8 100, 8 %).

ŽÁDOSTI O AZYL V EU27

407 270

V EU27 bylo v roce 2012 evidováno 407 270 žádostí o udělení mezinárodní ochrany. Nejvíce žádostí bylo podáno ve Francii (96 075) a Německu (88 110), nejméně pak v Estonsku (70) a Lotyšsku (195).

Sedmdesát procent všech Syřanů, kterým byla poskytnuta mezinárodní ochrana, skončilo ve dvou zemích – Německu a Švédsku. Afghánci zase nacházeli útočiště mimo Německo a Švédsko také v Rakousku a Belgii. Somálci směřovali kromě Švédska i na Maltu a do Nizozemska.

V České republice největší počet příjemců mezinárodní ochrany pocházel z Běloruska (35 osob, tj. 17 % všech osob s mezinárodní ochranou), Sýrie a Uzbekistánu (po 20 osobách, 10 %).

Dohoda o spolupráci statistiků

Předsedkyně Českého statistického úřadu Iva Ritschelová a předsedkyně České statistické společnosti Hana Řezanková podepsaly na konci června dohodu o vzájemné spolupráci obou institucí.

Michal Novotný, šéfredaktor

Česká statistická společnost (ČStS) dlouhodobě spolupracuje s Českým statistickým úřadem (ČSÚ). Příkladem mohou být společné semináře či přednášky odborníků z ČSÚ na konferencích pořádaných Českou statistickou společností. ČSÚ se zase spolupodílí na vydávání Informačního bulletinu ČStS.

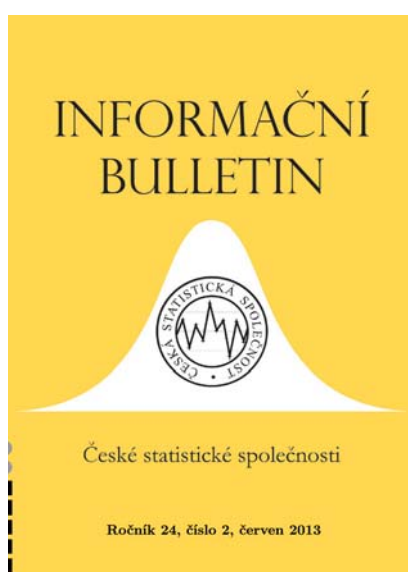
V návaznosti na podepsanou dohodu bude od poloviny července 2013 Česká statistická společnost využívat pro svou činnost kancelář přímo v budově Českého statistického úřadu. ČStS se naopak zavázala poskytnout úřadu svůj knihovní fond, který se stane součástí Ústřední statistické knihovny. Podepsaná dohoda rovněž vytváří předpoklady pro rozvíjení spolupráce a upevnění vzájemných vztahů mezi ČStS a ČSÚ.

Další společné aktivity budou zaměřeny zejména na spolupráci v oblasti statistického výzkumu, při vydávání odborných periodik a společné organizaci konferencí a odborných seminářů.

o statistické společnosti

Česká statistická společnost byla založena 29. března 1990 s cílem sdružit statistiky bez ohledu na jejich profesní zaměření a hájit jejich odborné zájmy. Stala se tak po Slovenské statistické a demografické společnosti druhou vědeckou společností se statistickým zaměřením v tehdejší Československu. Jejím prvním předsedou se stal prof. RNDr. Jiří Anděl, DrSc.

Posláním České statistické společnosti je sdružovat široké spektrum statistiků všech zaměření, vytvá-

Informační bulletin ČStS vychází čtvrtletně od května 1990

řet předpoklady pro rozvoj statistiky v České republice a poskytovat svým členům odborné informace o nových poznatcích ve statistice. Společnost též napomáhá spolupráci teoretických a aplikovaných statistiků a udržování vysokých standardů ve vzdělání a statistické praxi v České republice.

Mezi hlavní aktivity ČStS patří organizace společných setkání, seminářů, konferencí a vydávání vlastního odborného časopisu. Informační bulletin České statistické společnosti vychází čtvrtletně od května 1990.

Společnost každoročně organizuje takzvané Statistické dny, dále pořádá či spolupořádá řadu dnes již tradičních seminářů a konferencí. Jedním z hlavních cílů statistické společnosti je v současné době podpora mladých statistiků, jimž na základě kon-

kurzu poskytuje v rámci svých možností finanční příspěvky na účast na konferencích.

Mezinárodní spolupráce

Česká statistická společnost spolupracuje s národními statistickými společnostmi z celé Evropy. Nejužší spolupráci má již tradičně s partnerskou slovenskou společností. Od roku 2005 je ČStS členem skupiny „V6“ sdružující statistické společnosti Slovenska, Maďarska, Rakouska, Rumunska a Slovinska. Představitelé těchto zemí se každoročně setkávají na společných jednáních a vzájemně si vyměňují informace.

V roce 2011 se Česká statistická společnost stala jedním ze zakládajících členů evropského sdružení FEN-StatS (Federation of European National Statistical Societies), v rámci něhož se podílí na řadě aktivit v rámci celé Evropy. ■

ČLENOVÉ ČESKÉ STATISTICKÉ SPOLEČNOSTI

Letos v březnu měla ČStS 232 členů pracujících v oblasti matematické, ekonomické, výpočetní či státní statistiky, v demografii, ekonometrii, lékařství, společenských vědách a dalších oborech. Jsou zaměstnání na vysokých školách, ve vědeckých ústavech, v ČSÚ, v bankách a dalších státních i soukromých institucích.

Více informací o ČStS naleznete na www.statspol.cz/.

Čeští statistici vybojovali v Polsku bronz

Třetí stupeň vítězů obsadil český tým z ČSÚ na futsalovém turnaji v Krakově. Akci uspořádal Polský statistický úřad u příležitosti 95. výročí svého založení a také v rámci celosvětové kampaně Mezinárodní rok statistiky.

Tomáš Chrámek, odbor vnější komunikace

V Krakově se začátkem června uskutečnil už 9. ročník futsalového turnaje o Pohár předsedy Polského statistického úřadu. Po osmi čistě „polských“ ročnících se letošní devátý rozrostl o českého zástupce. Turnaje se celkem zúčastnilo 12 týmů, 106 sportovců, z toho i tři ženy. Polské týmy braly turnaj velmi prestižně a přivezly s sebou do Krakova velký počet fanoušků a fanynek, ale také vlajky a trumpety. Atmosféra v hale při zápasech byla opravdu vynikající.

Češi se ve skupině utkali s týmy z Olštýnu, Lodže, Katovic, Varšavy a s pozdějšími vítězi z Řešova, které jako jediní dokázali porazit. V základní skupině sportovci z ČSÚ sice ani jednou nepoznali hořkost porážky, kvůli menšímu počtu výher

však skončili na druhém místě. Systém turnaje byl nemilosrdný a pouze první dva týmy z obou skupin mohly pokračovat v zápasech o první až třetí místo.

Česká družina se v souboji o bronz utkala s týmem složeným ze statistiků varšavské centrály (GUS). Krásné třetí místo zařídil českému týmu svým gólem Jan Barták, který se se čtyřmi zásahy stal druhým nejlepším střelcem turnaje. GUSu nepomohlo ani to, že měl ve svém středu nejlepšího hráče a střelce turnaje. Finálový souboj mezi Řešovem a Lublinem rozhodly až penalty, díky kterým zvítězil Řešov a jeho hráči tak mohli oslavit celkové vítězství.

Nebude snadné příští rok medaili obhájit. Byla by ovšem škoda to zase nezkusit.

Gratulace Š. Moravcovi z ČSÚ

Zleva: T. Mládek, J. Kamenický, I. Stojka, J. Barták, O. Nývlt, T. Chrámek, Š. Moravec a L. Savko

Polská veřejnost si turnaj nenechala ujít

Hráči s trofejemi už na půdě ČSÚ

Nevím, zda bych se v cestovním ruchu uživil

Má dokonalý přehled o odvětví cestovního ruchu, přesto by měl obavy v něm podnikat, přiznává v našem rozhovoru Pavel Vančura, vedoucí oddělení statistiky cestovního ruchu. Podnikatelům doporučuje, aby při plánování svých podnikatelských aktivit využívali statistiky ČSÚ o kapacitě a návštěvnosti ubytovacích zařízení.

Alena Gébllová, vedoucí redaktorka

Kdybyste měl podnikat v cestovním ruchu, na jakou oblast byste se zaměřil?

Jelikož mám velmi blízko ke sportu a sportovním aktivitám, asi bych volil podnikání spojené se sportovním zařízením, které by nabízelo komplexní služby jak amatérským, tak profesionálním sportovcům. To by mě bavilo, ale zda bych se tím uživil, už si netroufám odhadnout.

Jaké statistiky z ČSÚ byste při tvorbě podnikatelského záměru využil?

Určitě statistiku o kapacitě a návštěvnosti ubytovacích zařízení, abych si v místě, kam bych směřoval své podnikatelské aktivity, zmapoval jednak konkurenci, čili nabídku, a pak i potenciální klientelu, tedy poptávku. Ze statistik mimo cestovní ruch bych jistě využil informace o obyvatelstvu v daném regionu.

Jsou senioři z hlediska cestovního ruchu také zajímavým segmentem, a pokud ano, proč?

Ano, jsou. Z dat Eurostatu vyplývá, že mezi lety 2006 a 2011, tedy v období, kdy cestovní ruch zasáhla krize, byla věková skupina osob nad 65 let jednou z mála, jejíž chování na poli cestovního ruchu krize v zásadě neovlivnila. V tomto období počet turistů klesl ve všech věkových skupinách s výjimkou osob starších 65 let. V roce 2011 se počet seniorů v cestovním ruchu zvýšil o 10 % oproti roku 2006 a ti uskutečnili o 29 % více cest a o 23 % více přenocování než před pěti lety. Jejich cestovní výdaje vzrostly o 33 % a tvořily

tak 20 % všech výdajů Evropanů na cestovní ruch ve srovnání s 15 % v roce 2006. Myslím, že tato čísla spolu s odhadem, že v roce 2060 bude v Evropské unii téměř 30 % populace starší 65 let, potvrzují, že senioři jsou a budou důležitou skupinou návštěvníků.

Vlajkovou lodí ČSÚ je ubytovací statistika. Co všechno se z ní dá zjistit?

Tak především se jedná o počet ubytovaných hostů, počet přenocování a využití pokojů a lůžek, a to jak na celostátní, tak na daleko zajímavější regionální až místní – obecní úrovni. Tyto základní ukazatele pak dokážeme nabídnout v různém třídění, zejména podle kategorie ubytovacího zařízení, podle země, odkud host přijíždí, resp. jakým pasem se prokáže, podle již zmiňovaného územního třídění – od úrovně krajů, turistických regionů a oblastí, přes okresy, obce s rozšířenou působností až po úroveň samotných obcí, podle časového třídění – čtvrtletí i jednotlivé měsíce. A tato třídění dovedeme ještě spolu kombinovat.

Je pravda, že Češi přišli na chuť pětihvězdičkovým hotelům. Čím si tento posun v jejich životním stylu vysvětlujete?

Ano, tento posun v chování Čechů lze z našich dat vyzorovat. Zatímco v roce 2000 se v kategorii pětihvězdičkových hotelů ubytovalo okolo 30 tisíc Čechů, v roce 2012 již jejich počet přesáhl 90 tisíc. Navíc za poslední tři roky sledujeme meziroční nárůst přibližně o 20 %, což je již velmi slušný pozitivní

trend. Důvody budou podle mě jednak v rostoucí konkurenci a s ní spojeným tlakem na cenu, což i z těchto nejluxusnějších zařízení dělá službu finančně dostupnější širší klientele, a jednak i posun v životní úrovni a preferencích obyvatel České republiky.

Kapacita hotelů podle statistik roste. V jakých kategoriích nejvíce?

Relativně byl největší nárůst zaznamenán v kategorii pětihvězdičkových hotelů. Nabídka těchto zařízení se za posledních dvanáct let zvýšila více než pětkrát a lze říci, že v průměru každý rok přibudou tři až čtyři nejluxusnější hotely. Nejvyšší absolutní nárůst byl ale zaznamenán v kategorii tříhvězdičkových hotelů. Od roku 2000 jich vzniklo přes čtyři sta a penzionů 352.

Které oblasti cestovního ruchu ČSÚ nesleduje?

Naše statistiky nepokrývají celkově příjezdový cestovní ruch, přehled o turistech ze zahraničí máme pouze částečný, a to skrze ubytovací statistiku. Nicméně v této oblasti funguje velmi dobrá spolupráce s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, které oblast příjezdového cestovního ruchu pokrývá, neboť financuje šetření na hranicích. Získané údaje slouží ČSÚ jako jeden z důležitých zdrojů pro tzv. Satelitní účet cestovního ruchu. To je systém, který se snaží vyčíslit ekonomický význam cestovního ruchu. Z ubytovacích zařízení sleduje ČSÚ pouze tzv. hromadná ubytovací zařízení, tedy zařízení s alespoň pěti pokoji či deseti lůžky. Kapacitně menší ubytovací zařízení, v naší termi-

Ing. Pavel Vančura

Na ČSÚ nastoupil v roce 2002 a od té doby se věnuje statistice cestovního ruchu. Během svého působení v úřadě dvakrát vycestoval na delší dobu do Eurostatu získávat zkušenosti, poprvé v roce 2003 jako stážista, podruhé v roce 2009 jako národní expert. Již během studií na Univerzitě Hradec Králové a Vysokém učení technickém v Brně se začal pracovně seznamovat s cestovním ruchem. Spolupracoval s cestovní kanceláří, kde působil jako delegát. Nyní odvětví cestovního ruchu sleduje z pohledu statistiky.

Z dat Eurostatu vyplývá, že mezi lety 2006 a 2011, tedy v období, kdy cestovní ruch zasáhla krize, byla věková skupina osob nad 65 let jednou z mála, jejíž chování na poli cestovního ruchu krize v zásadě neovlivnila.

nologii individuální ubytovací zařízení, se sledují vždy po určitém čase skrze různé celostátní cenzy. Například v letošním roce Ministerstvo pro místní rozvoj ČR takovéto plošné šetření všech ubytovacích zařízení organizuje.

V roce 2003 začal úřad provádět výběrové šetření cestovního ruchu v domácnostech. Co bylo hlavním důvodem zahájení tohoto sběru dat a kdo ho využívá?

Hlavním důvodem byla legislativní povinnost mířící z Evropské unie a také informační potřeba v České republice. Data využívají uživatelé ze zahraničí, například Evropská komise, ale i Česká republika, namátkou státní správa a samospráva, akademická sféra i podnikatelé.

Zpracováváte statistiky o cestovním ruchu v České republice pro Eurostat. S jakými dalšími mezinárodními organizacemi ještě spolupracujete?

Tak především jsou to Světová organizace cestovního ruchu – UNWTO, potažmo Organizace spojených národů a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – OECD.

Jaké administrativní zdroje dat využíváte?

Pro statistiku hromadných ubytovacích zařízení využíváme statistický registr, který si sami vedeme a spravujeme. Nepřímo využíváme administrativní zdroje dat a to skrze již zmiňovaný Satelitní účet cestovního ruchu. Ten je napojen na národní účetnictví a administrativní zdroje dat se v něm používají.

Jak se projevil ve statistice cestovního ruchu náš vstup do Evropské unie a posléze do schengenského prostoru?

Vstup do EU se projevil tím, že jsme museli statistiku cestovního ruchu přizpůsobit tak, aby splňovala požadavky kladené Směrnicí, nyní Nařízením, která nás zavázala pravidelně poskytovat Eurostatu předepsaná data. Připojení k schengenskému prostoru a zrušení celních rovněž statistiku cestovního ruchu ovlivnilo a mělo lehce negativní dopad ve smyslu ztráty poměrně silného informačního zdroje o počtu přejezdů hranic, který je pro statistiku mezinárodního cestovního ruchu dosti cenný. Ale mělo to i své světlé dopady v podobě harmonizace naší statistiky se statistikou EU.

Příští rok na jaře se v České republice uskuteční mezinárodní konference o cestovním ruchu. Mohl byste tuto akci přiblížit a popsat úlohu Českého statistického úřadu?

Jsmo velice rádi, že se podařilo tuto nejvýznamnější akci na poli statistiky cestovního ruchu přivést do České republiky. Jedná se již o dvanácté Globální fórum konané vždy jednou za dva roky, které pořádá hostitelská země spolu s Eurostatem a Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Rozsahem se jedná o celkem významnou akci s dvě stě až tři sta účastníky. Na organizaci fóra se bude podílet Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, agentura Czech-Tourism, Prague Convention Bureau, Magistrát Prahy a náš úřad, jehož role tkví především ve spolupráci s Eurostatem a OECD ohledně odborného obsahu konference, například výběr témat, příspěvků a prezentujících. ■

PRŮMYSL

-3,4 %

V dubnu 2013 průmyslová produkce po očištění od vlivu počtu pracovních dní meziročně klesla o 3,4 %. Meziroční pokles byl ve stejném období zaznamenán i v EU27, i když pouze o 0,8 %. Bez očištění tuzemská průmyslová produkce rostla, a to o 0,5 %.

MALOOBCHOD

-0,3 %

Tržby v maloobchodě (bez motoristického segmentu) se v dubnu meziročně snížily o 0,3 %. Na poklesu se nejvíce podílel prodej potravin, který klesl o 6,0 %, naopak tržby za nepotravinářské zboží a pohonné hmoty vzrostly.

STAVEBNICTVÍ

-12,9 %

Stavební produkce očištěná od sezónních vlivů byla v dubnu 2013 meziročně nižší o 12,9 %. Bez očištění klesla meziročně o 11,4 %. Produkce v pozemním stavitelství klesla o 8,3 %, produkce inženýrského stavitelství se snížila o 18,3 %.

CESTOVNÍ RUCH

-5,6 %

V dubnu strávili hosté v hotelech o 125 tis. nocí, tedy o 5,6 %, méně než ve stejném období loňského roku. Meziročně hotely vykazaly o 2,6 % méně hostů. Zahraničních návštěvníků přijelo o 3,5 % a domácích o 0,6 % méně než v loňském roce.

SLUŽBY

+1,4 %

V dubnu 2013 při meziročním srovnání vzrostly tržby za služby ve stálých cenách o 1,4 %. Na růstu tržeb se podílelo zejména objemově nejvýznamnější odvětví doprava a skladování.

Služby v EU stagnovaly

Michal Kolísek, oddělení statistiky dopravy, informačních a komunikačních činností

Objemově nejvýznamnějším odvětvím v rámci služeb je doprava a skladování, a to nejen v ČR, ale ve většině zemí EU27.

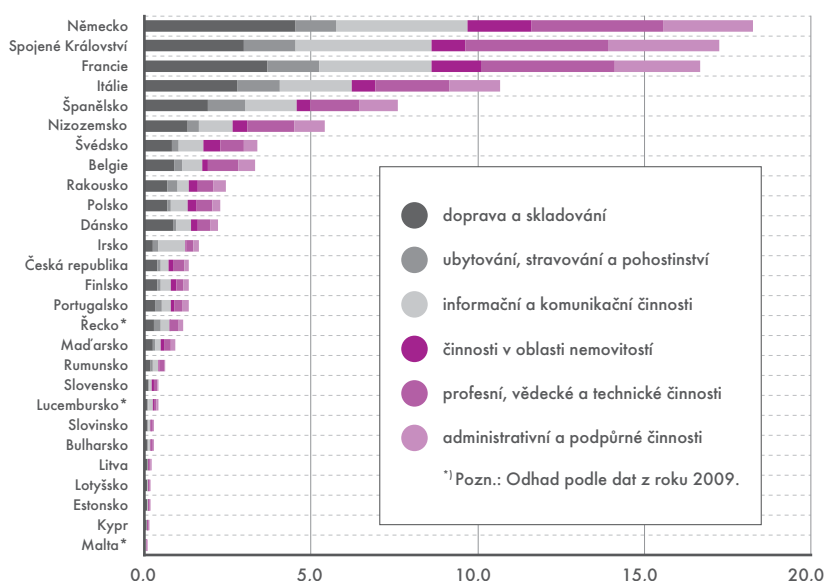
Tržby za služby v běžných cenách po očištění o vliv pracovních dní v České republice začaly rok 2013 meziročním poklesem v prvním čtvrtletí o 0,6 %. Nižší tržby zaznamenala všechna odvětví kromě dopravy a skladování (+2,4 %). K poklesu celého sektoru služeb nejvíce přispěly profesní, vědecké a technické činnosti (-2,8 %), které zahrnují např. architektonické a projektové služby, reklamu či právní služby. Nejdéle trvající meziroční pokles zaznamenaly činnosti v oblasti nemovitostí (dvacáté čtvrtletí v řadě, tentokrát o 4,6 %).

Tržby za služby v EU27 v prvním čtvrtletí 2013 stagnovaly, vývoj v jednotlivých členských státech byl rozdílný. Pokles tržeb o 0,4 % zaznamenala největší ekonomika – Německo, nižší tržby byly také ve Francii a Nizozemsku. Dlouhodobý meziroční

pokles vykazovalo Řecko (osmnácté čtvrtletí v řadě), Španělsko (šesté čtvrtletí v řadě) a Slovinsko (páté čtvrtletí v řadě). Největší pokles tentokrát zaznamenal ostrovní stát Kypr (-7,1 %). Zemím sousedícím s Českou republikou (vyjma výše zmíněného Německa) tržby naopak v 1. čtvrtletí vzrostly – v Polsku (+0,3 %), v Rakousku (+2,9 %) a nejvíce z celé EU27 na Slovensku (+12,2 %). Sever-ské a pobaltské země také registrovaly vyšší tržby. Litva dokonce dosáhla již dvanácté čtvrtletí v řadě dvouciferného růstu.

Ve většině zemí Evropy tvořily v roce 2010 největší část služeb tržby za dopravu a skladování. V rámci celé EU27 se doprava podílela na celkových tržbách za sledované služby 24 %. V České republice byl podíl dopravy ještě mírně vyšší. V pobaltských státech tvořily tržby za dopravu téměř polovinu celkových tržeb za služby. Výjimkou byly Francie, Velká Británie, Nizozemí a Belgie, ve kterých měly největší podíl profesní, vědecké a technické činnosti, a dále Irsko a Lucembursko, kde převažovaly tržby za informační a komunikační činnosti. ■

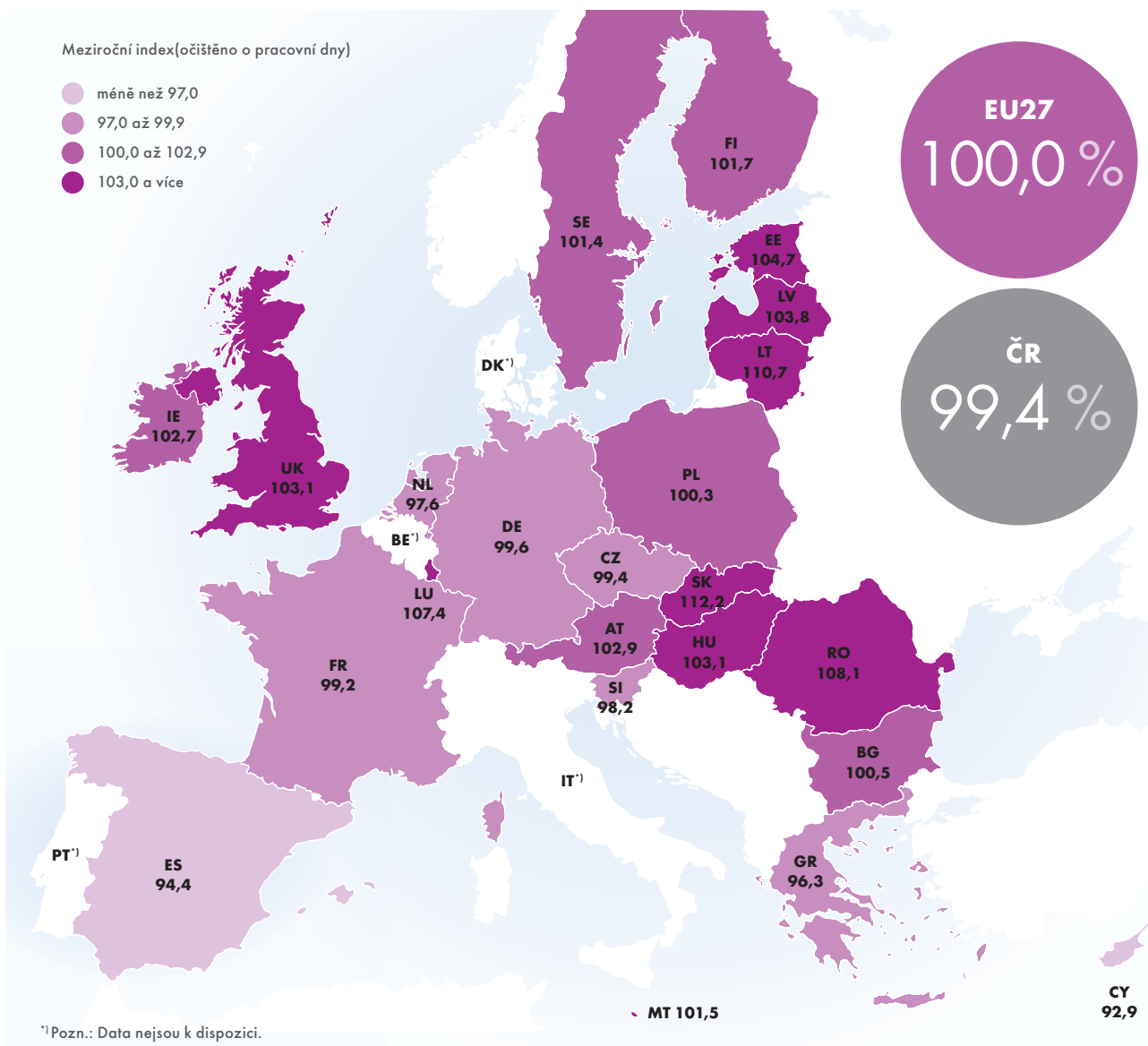
Podíly jednotlivých zemí na celkových tržbách EU27 ve službách v roce 2010

Zdroj: Eurostat

Index tržeb za služby v 1. čtvrtletí 2013

Zdroj: Eurostat (k 18. 6. 2013)

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V ČR

+0,5 bodu

V ČR byl v červnu 2013 **souhrnný indikátor důvěry** (indikátor ekonomického sentimentu), vlivem mírného zlepšení v obchodě, ve vybraných odvětvích služeb a mezi spotřebiteli meziměsíčně vyšší o 0,5 bodu. Meziročně je ale stále nižší.

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V EU27

+1,1 bodu

Souhrnný indikátor důvěry v zemích EU27 byl v květnu 2013 meziměsíčně vyšší o 1,1 bodu vlivem mírného zvýšení důvěry ve všech sektorech ekonomiky.

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V ČR

+1,6 bodu

V červnu 2013 byl **indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb** (včetně bankovního sektoru) v České republice meziměsíčně vyšší o 1,6 bodu. V meziročním srovnání je ale stále nižší.

PLATEBNÍ BILANCE

Zboží
Služby

Saldo běžného účtu platební bilance se v dubnu 2013 meziročně zlepšilo, když dosáhlo přebytku 4,2 mld. Kč (zlepšení o 2,7 mld. Kč). Pozitivní vliv měl výsledek obchodu se zbožím (+10 mld. Kč) i službami (+2,5 mld. Kč).

Naopak permanentně negativní saldo bilance výnosů se v dubnu 2013 zhoršilo o 7,1 mld. Kč a saldo běžných převodů o 2,6 mld. Kč.

SPOTŘEBITELSKÁ INFLACE

+1,3 %

Spotřebitelské ceny klesly v květnu oproti dubnu o 0,2 %. Tento pokles ovlivnilo snížení cen zejména v oddílech bydlení a pošty a telekomunikace.

Meziroční růst spotřebitelských cen zpomalil v květnu na 1,3 %, což je nejnížší hodnota od června 2010.

NEZAMĚŠTNANOST

+7,2 %

Obecná míra nezaměstnanosti, očištěná od sezónních vlivů, se v květnu 2013 zvýšila ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku o 0,3 procentního bodu a dosáhla 7,2 %.

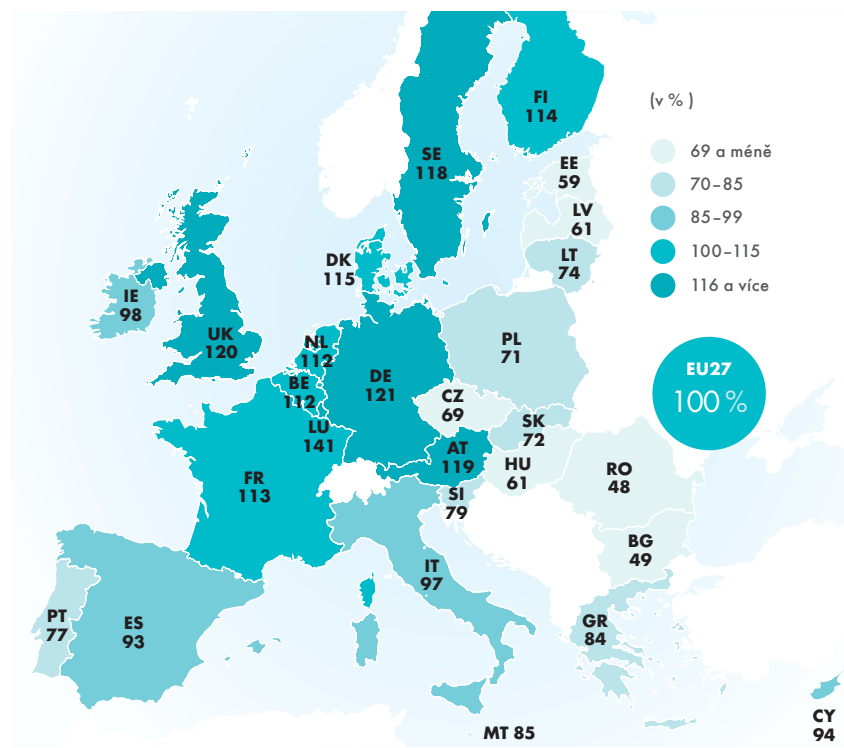
Meziměsíčně se nezaměstnanost v České republice nezměnila.

VLÁDNÍ DEFICIT

-4,1 %

Hospodaření sektoru vládních institucí skončilo podle čtvrtletních nefinančních účtů v 1. čtvrtletí 2013 schodkem ve výši 36,5 mld. Kč, tj. 4,1 % hrubého domácího produktu.

Skutečná individuální spotřeba v EU27

Zdroj: Eurostat (k 21. 6. 2013)

Trojnásobný rozdíl

Marek Rojíček, ředitel sekce makroekonomických statistik

Spotřeba domácností v EU27 se pohybuje mezi 48 % a 141 % průměru.

Skutečná individuální spotřeba je objektivnějším měřítkem životní úrovně než hrubý domácí produkt na hlavu. Kromě výdajů domácností zahrnuje také zboží a služby placené vládními či neziskovými institucemi poskytované zdarma domácnostem (typicky školství, zdravotnictví).

Pozice ČR je horší

Nejvyšší úroveň spotřeby na hlavu ze zemí Evropské unie dosáhlo v roce 2012 Lucembursko (141 % průměru), následovalo Německo, Spojené království, Rakousko a Dánsko s úrovní

okolo 120 % průměru. Z tzv. nových členských zemí (bez Malty a Kypru) je na tom nejlépe Slovinsko (79 %). Další místa žebříčku obsadily Slovensko a Polsko, Česká republika je až na čtvrtém místě. Na konci žebříčku se pak umístily tradičně Rumunsko a Bulharsko (48 %, resp. 49 % průměru).

Pozice České republiky, měřeno životní úrovní, je tak relativně horší než z hlediska úrovně hrubého domácího produktu na hlavu. Nízké jsou přitom zejména výdaje placené přímo domácnostmi, zatímco spotřeba, kterou jim hradí vláda, je relativně vysoká. Česká republika má také oproti jiným zemím vysokou reálnou úroveň tvorby kapitálu, což lze přičíst vysokému podílu průmyslu a také rozsáhlé dopravní infrastruktuře.

18**Cestovní ruch se stal globálním odvětvím**

V roce 2012 byla pokořena hranice jedné miliardy příjezdů turistů.

25**O statistice cestovního ruchu ve Švédsku**

Eurostat hledá cesty, jak harmonizovat v EU27 statistiku cestovního ruchu.

26**Kam jezdíme na dovolenou**

V souvislosti s finanční situací českých domácností se mírně měnily preference i představy o dovolené.

28**Cíl cesty: Chorvatsko**

Chorvatsko se stalo členem EU. Co lze o této zemi vyčíst ze statistik, které koncem června vydal Eurostat?

CESTOVNÍ RUCH

Cestovní ruch se stal globálním odvětvím

V roce 2012 byla pokořena hranice jedné miliardy příjezdů turistů. Nejpřitažlivější destinací zůstala Francie. Největší ekonomický přínos byl zaznamenán v USA.

Zdeněk Lejsek, oddělení statistiky cestovního ruchu

Cestovní ruch se stal v posledních desetiletích významnou ekonomickou činností s příznivým dopadem na hospodářský rozvoj a zaměstnanost díky svému kumulovanému rozvojovému potenciálu (multiplikačním efektům). Pojí se totiž s řadou dalších hospodářských odvětví a sektorů – např. ubytováním, pohostinstvím, dopravou nebo stavebnictvím.

Ekonomický přínos cestovního ruchu při zohlednění efektů ve prospěch dalších odvětví zachycuje tzv. satelitní účet cestovního ruchu – TSA (více na bit.ly/1ah2ReK). V současné době podle jeho výsledků cestovní ruch v České republice přímo zaměstnává 240 tis. osob a tvoří asi 3 % HDP. A jak vypadají klíčové celosvětové statistiky?

Historický milník jako výzva

Světový cestovní ruch se tradičně kvantitativně měří především počtem příjezdů a objemem příjmů (případně výdajů) v mezinárodním cestovním ruchu. Komplexně jsou statistiky tvořeny Světovou organizací cestovního ruchu

Vývoj mezinárodních příjezdů v letech 2005–2013

¹⁾Pozn.: Odhad.

Zdroj: UNWTO

– UNWTO. Základním cílem je přítomnost vytvoření navazujících časových řad, které by v globálním měřítku a srovnání popisovaly vývoj cestovního ruchu.

V roce 2012 bylo celosvětově zaznamenáno 1 035 mil. příjezdů turistů, což bylo o 3,9 % více než v roce 2011. Jednalo se tak o absolutně největší vý-

kon v historii cestovního ruchu, protože v mezinárodních příjezdech byla poprvé překonána hranice jedné miliardy. Ještě před několika desítkami let by těmto údajům nikdo nevěřil. Výsledky tak svědčí o trendu, jenž nejen vyrovnal, ale dokonce překonal zakolísání cestovního ruchu způsobené ce-

SVĚTOVÁ ORGANIZACE CESTOVNÍHO RUCHU (UNWTO)

Specializovaná agentura OSN pro oblast cestovního ruchu vznikla přeměnou IUOTO (International Union of Official Travel Organizations) na vládní organizaci, jejíž stanovy nabývaly platnost v roce 1974. Ve stejném roce k těmto stanovám přistoupila i tehdejší ČSSR.

Od roku 2003 se řadí mezi nejvýznamnější vládní organizace cestovního ruchu se 161 členskými zeměmi (zastoupenými ministerstvy zodpovědnými za cestovní ruch) a více než 400 přidruženými členy s pozorovatelským statutem. Sídlem UNWTO je Madrid. V minulosti iniciovala oficiální názvosloví a definice, které se vztahovaly ke statistice cestovního ruchu. Dnes zastřešuje metodiku měření hospodářského významu tohoto odvětví.

losvětovým hospodářským útlumem. Vždyť v roce 2009 poprvé od roku 2003 došlo k meziročnímu poklesu v příjezdech. Tehdy byl cestovní ruch zasažen válkou v Iráku a nemocí SARS. Celosvětová krize v roce 2009 se pak hlouběji projevila ve vyspělých (meziroční pokles v příjezdech o 4,2 %) než nevyspělých ekonomikách (pokles o 3,1 %).

Cestování jako lék z krize

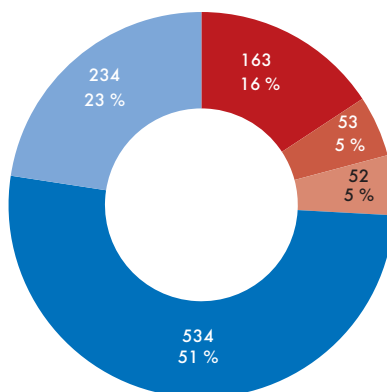
Zotavení z následků globální finanční krize a především rychlost, s jakou jej bylo dosaženo, předčila veškerá očekávání. Proces oživení cestovního ruchu přitom probíhal s různou rychlostí a intenzitou. Většina světových destinací dosahuje od roku 2010 kladného vývoje. Z hlediska regionů meziročně nejvíce turistů přibývalo v roce 2012 v Asii a Pacifiku (+7,0 %), Africe (+6,4 %) a Americe (+4,1 %). Pod světovým průměrem v míře oživení turistické poptávky zůstal Střední východ (-5,4 %) s Evropou (+3,4 %) a to i přesto, že v nich byly patrné poměrně značné subregionální rozdíly.

Rozdělíme-li svět na rozvíjející se a rozvinuté ekonomiky, pak se rychleji a lépe se světovou krizí vyrovnaly země z první skupiny (meziročně sem přijelo o 4,3 % více turistů). Počet příjezdů v hospodářsky vyspělejších zemích, kam spadá i Evropa, byl oproti tomu „jen“ o 3,7 % vyšší. Podobnou polaritu lze očekávat i v blízké budoucnosti.

Turisté jsou při chuti

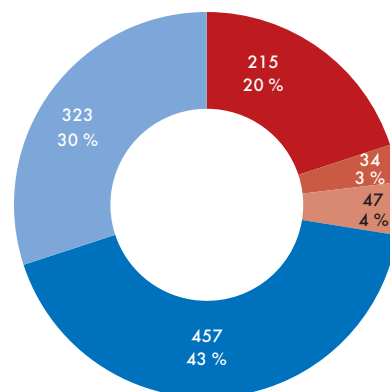
Celkové příjmy z cestovního ruchu za rok 2012 byly odhadovány na 1 075 mld. dolarů USD (837 mld. eur) proti 1 042 mld. dolarů (749 mld. eur) v roce 2011, což představovalo meziročně o 3,2, resp. o 11,7 % více. Nárůst příjmů z mezinárodního cestovního ruchu přitom zaostával za počtem mezinárodních příjezdů, což je typický trend během období zotavování. Hospodářská soutěž je tvrdší. Dodavatelé služeb vynakládají velké úsilí na snižování cen. Turisté zase inklinují k cestám na kratší dobu blíže svého domova. Svou roli v tomto procesu hrají i změny mě-

Mezinárodní příjezdy turistů v roce 2012 (podíl oblastí, v mil.)

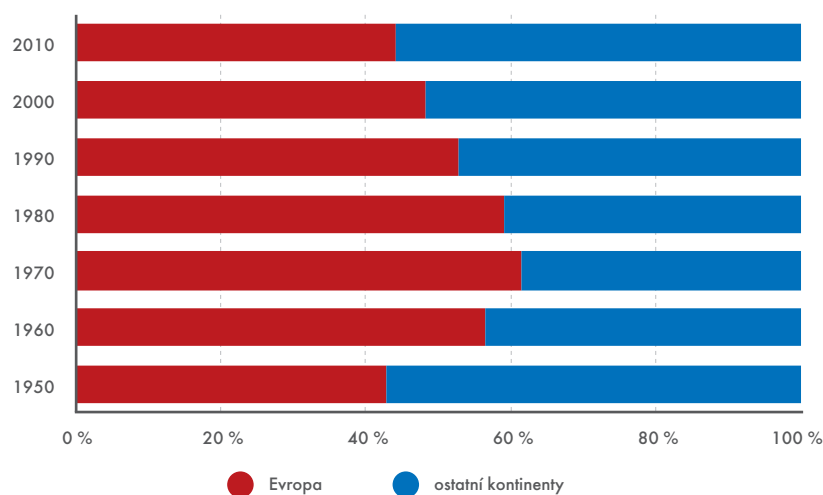
Amerika Afrika Střední východ Evropa Asie a Pacifik

Mezinárodní příjmy z cestovního ruchu v roce 2012 (podíl oblastí, v mld. USD)

Zdroj: UNWTO

Podíl Evropy na příjmech z mezinárodního cestovního ruchu v letech 1950–2010

Zdroj: UNWTO

Top 10 zemí podle výdajů na mezinárodní cestovní ruch (v mld. USD, bez dopravy)

	2000	2005	2010	2012
Svět	477,0	679,0	919,0	1 075,0
Čína	13,1	21,8	54,9	102,0
Německo	53,0	74,4	78,1	83,8
USA	64,7	69,9	75,5	83,7
Spojené království	38,4	59,6	50,0	52,3
Rusko	8,8	17,3	26,6	42,8
Francie	22,6	31,8	39,0	38,1
Kanada	12,4	18,0	29,6	35,2
Japonsko	31,9	27,3	27,9	28,1
Austrálie	6,4	11,3	22,2	27,6
Itálie	15,7	22,4	27,1	26,2
(40)...ČR	1,3	2,4	4,1	4,3

Zdroj: UNWTO

nových kurzů. V letošním roce se podle odhadů a dosavadních výsledků UNWTO očekává další růst mezinárodního cestovního ruchu o 3–4 %.

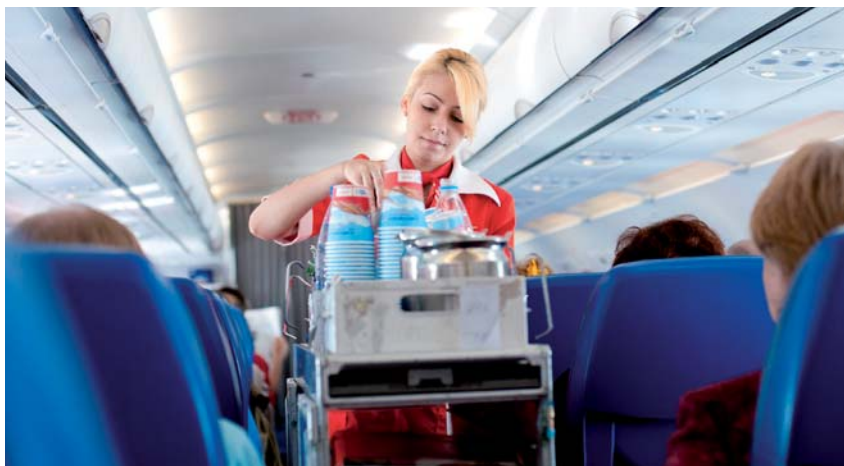
Výdaje na cestovní ruch

Rok 2012 přinesl hned několik změn v TOP 10 ve světových žebříčcích. Čína vůbec poprvé dominovala ve výdajích na cestovní ruch. Porazila oba dlouhodobé lídry výdajových tabulek – Německo a USA. Není bez zajímavosti, že výdaje čínských turistů rostly v posledních deseti letech nejrychleji ze všech – ještě v roce 2005 zaujímali čínští cestovatelé svými výdaji sedmé místo. Dokonce i v problematickém roce 2009 se zvýšily výdaje Číny na cestovní ruch meziročně o 21 % (od roku 2000 se výdaje Číňanů dokonce zosminásobily).

Podobně dynamicky roste poptávka po cestování s kupní silou obyvatelstva v Rusku, které se poprvé prosadilo do první světové pětky a předstihlo tak Francii, která se umístila jako šestá. Pozice České republiky je na konci čtvrté desítky.

Tradiční destinace

Nejvíce příjmů z mezinárodního cestovního ruchu dlouhodobě získávají Spojené státy americké. V roce 2012 to bylo téměř 129 mld. dolarů (meziročně o 11 % více). Zároveň jsou USA po Francii druhou nejnavštěvo-

Do USA přijíždí nejvíce turistů z Kanady, Mexika a Japonska

vanější zemí světa (62,3 mil. příjezdů za rok 2011). Nejvíce turistů sem přijíždí z Kanady, Mexika a Japonska. Navštěvují zde především velká města jako New York, Los Angeles, četné přírodní atraktivita či rekreační resorty na Floridě. Výrazně pozitivní saldo cestovního ruchu mají také Španělsko a Francie, které z hlediska příjmů obsadily druhé, resp. třetí místo.

Také v příjmových tabulkách se stále více prosazuje Čína. Zisky z mezinárodního cestovního ruchu v její ekonomice rok od roku rostou (50 mld. dolarů v roce 2012) a vykazují i značnou dynamiku v relativním vyjádření. Od roku 2000 se zvýšily více než třikrát.

Již v roce 2010 se stala Čína třetí nejnavštěvovanější destinací na světě, k čemuž významně přispělo i organizování světové výstavy Expo 2010 v Šanghaji. Není bez zajímavosti, že v období od

května do října 2010 přilákala výstava přes 73 mil. domácích i zahraničních návštěvníků. Účastnilo se jí 192 zemí a dalších zhruba 50 vystavovatelů. Čínské investice do Expa se údajně vyšplhaly k částce 58 mld. dolarů. Byl překonán i historický rekord v návštěvnosti. Za jediný den prošlo branami výstaviště rekordních 1,03 mil. návštěvníků.

Postavení Evropy v celosvětových statistikách zůstává poměrně dominantní. V roce 2012 Evropa získala téměř 43 % celosvětových příjmů, Asie a Pacifik získaly podíl 30 %, Amerika 20 %, Střední východ dosáhl podílu 4 % a Afrika 3 %.

Zajímavé je sledovat postavení evropského cestovního ruchu v dlouhodobém horizontu. Současné podíly na celosvětových příjmech jsou totiž velmi podobné výsledkům z poloviny 20. století. Evropa tehdy získávala asi 43 % všech finančních prostředků utracených za cestovní ruch. Brzy se však její tržní podíl začal zvyšovat. Kulminace dosáhl zhruba v polovině 70. let (v roce 1975 činil tento 64 %) a od té doby relativní podíl na globálních ziscích klesal (samozřejmě při růstu absolutních hodnot). Podobný vývoj se odehrál rovněž v postavení Evropy při hodnocení mezinárodních příjezdů. V tomto případě nicméně došlo ke kulminaci o desetiletí dříve a procentní podíly byly vždy o zhruba 10 p. b. vyšší než u příjmů. Od roku 1965 klesl podíl Evropy na celosvětových příjezdech ze 74 % na současných 51 %. Je zřejmé, že v průběhu 21. století bude konkurence pro starý kontinent dále sílit. ■

Top 10 zemí podle příjmů z mezinárodního cestovního ruchu (v mld. USD, bez dopravy)				
	2000	2005	2010	2012
Svět	475,0	680,0	930,0	1 075,0
USA	82,9	82,2	103,5	128,6
Španělsko	30,0	48,0	52,5	55,9
Francie	33,0	44,0	46,9	53,7
Čína	16,2	29,3	45,8	50,0
Itálie	27,5	35,4	38,8	41,2
Německo	18,7	29,2	34,7	38,1
Spojené království	21,9	30,7	32,4	36,4
Hongkong	5,9	10,3	22,2	31,7
Austrálie	9,3	16,8	29,1	31,5
Thajsko	7,5	9,6	20,1	30,1
(36)...ČR	3,0	4,8	7,1	7,0

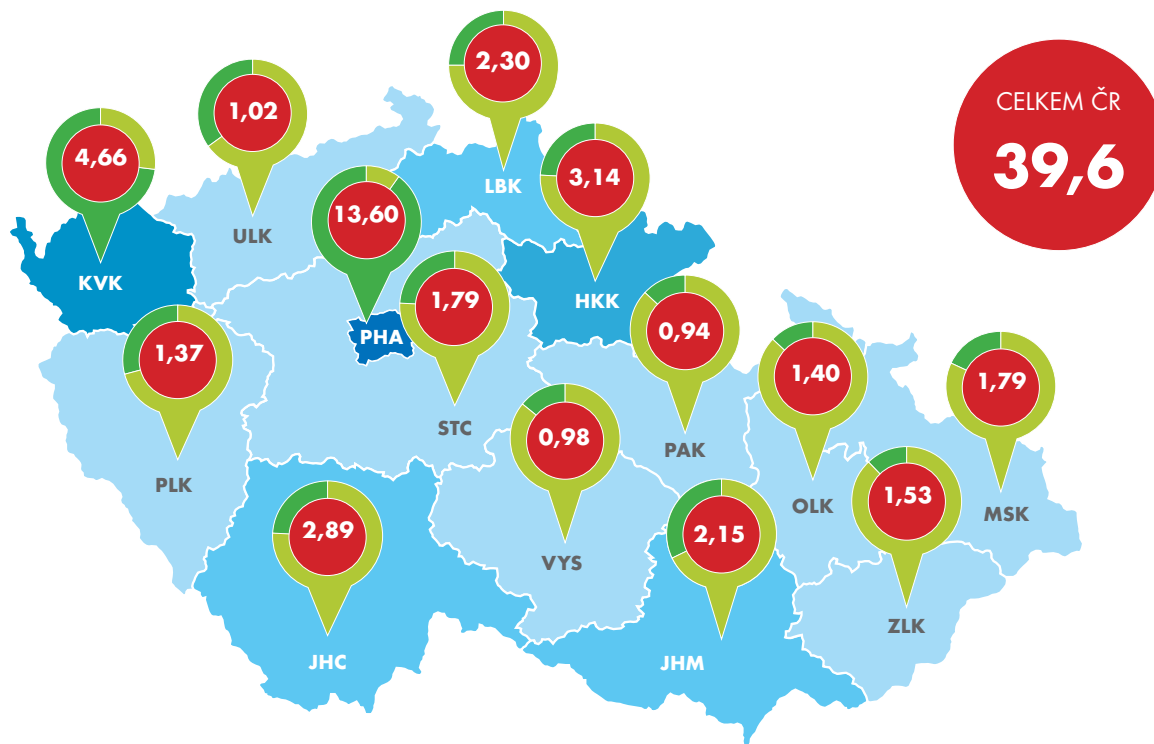
Zdroj: UNWTO

Cestovní ruch v ČR

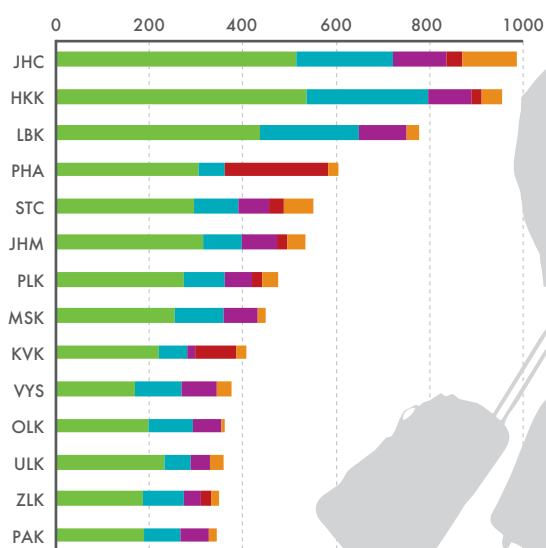
Výsledky statistiky šetření ČSÚ v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) ukazují vývoj cestovního ruchu v naší zemi již od roku 2000.

Počet přenocování v HUZ v ČR v roce 2012 (v mil.)

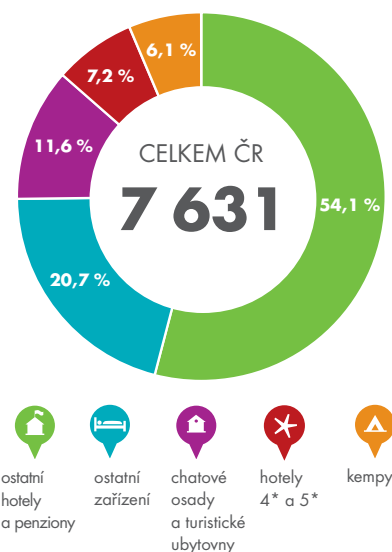

● celkem ● hosté-rezidenti ČR ● hosté-nerezidenti ČR ● 0,0-1,9 ● 2,0-2,9 ● 3,0-3,9 ● 4,0-4,9 ● více než 5,0

Počet HUZ v roce 2012 podle kraje

Počet HUZ podle kategorie v roce 2012

ostatní hotely a penziony
 ostatní zařízení
 chatové osady a turistické ubytovny
 hotely 4* a 5*
 kempy

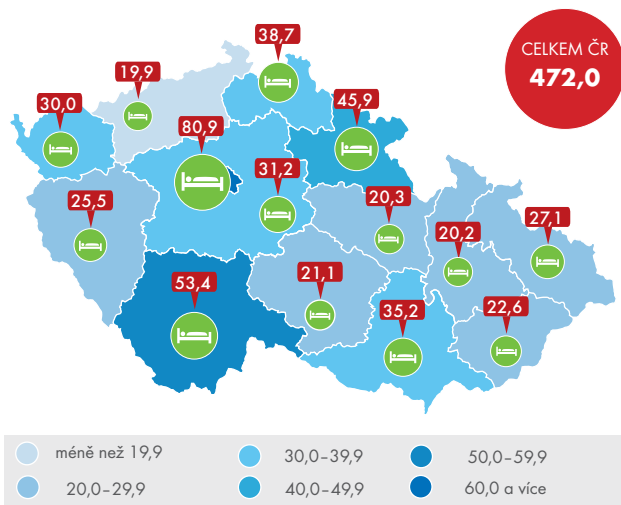
Zdroj: ČSÚ

Počet míst pro stany a karavany v roce 2012

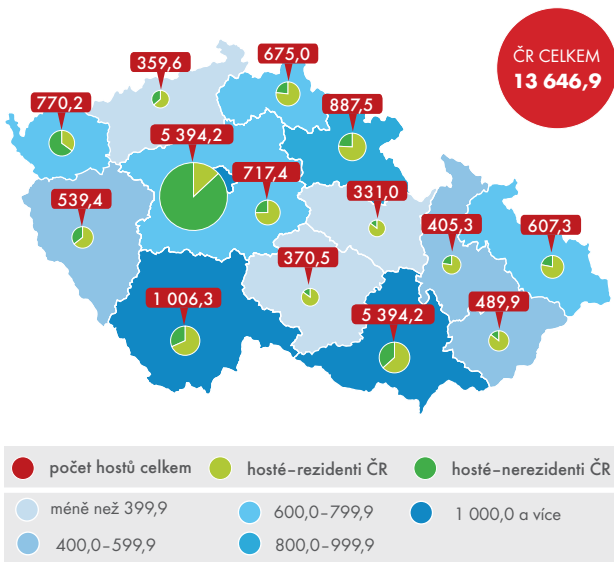
JHC		12 931
STC		6 132
JHM		5 088
HKK		5 088
VYS		4 850
PLK		3 536
LBK		2 935
MSK		1 754
ULK		1 664
PAK		1 557
ZLK		1 274
KVK		1 267
PHA		1 063
OLK		817
ČR CELKEM		48 350

1000 míst

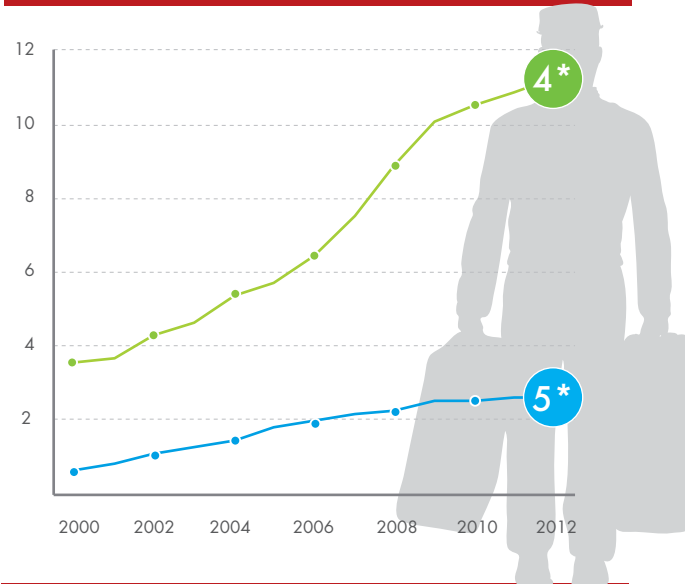
Počet lůžek v HUZ v roce 2012 (v tis.)

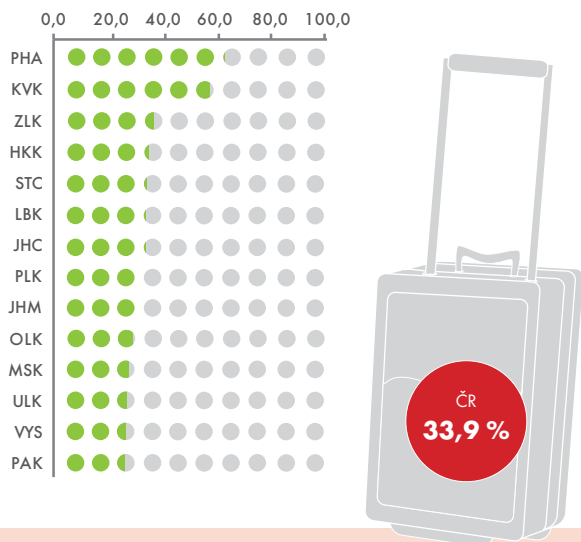
Počet hostů v HUZ v roce 2012 (v tis.)

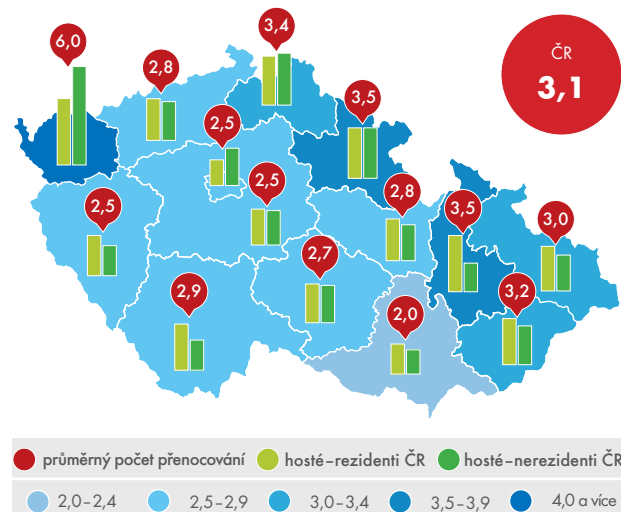
Počet přenocování hostů v hotelech 4* a 5* v ČR v letech 2000-2012 (v mil.)

Využití pokojů v hotelech v roce 2012 (v %)

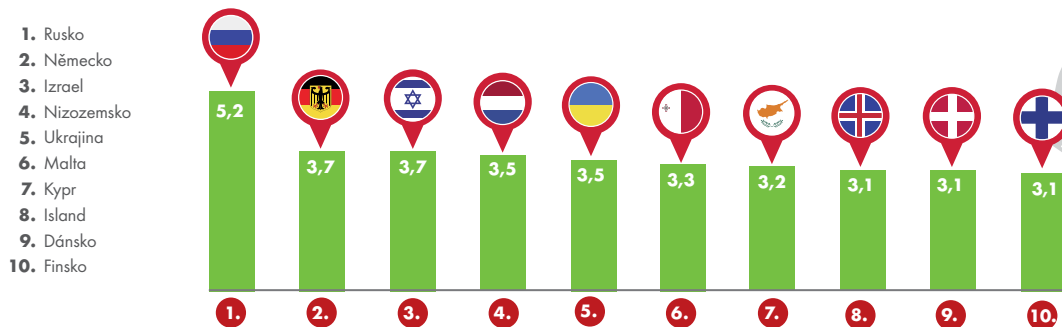
Průměrný počet přenocování v HUZ v roce 2012

Zdroj: ČSÚ

Top 10 zemí podle průměrné délky přenocování v HUZ v ČR v roce 2012

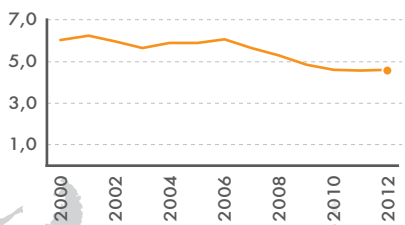
Top 2 země podle počtu přenocování v HUZ v krajích v roce 2012

Top 10 zemí podle počtu přenocování hostů v HUZ v krajích v roce 2012 (v mil)

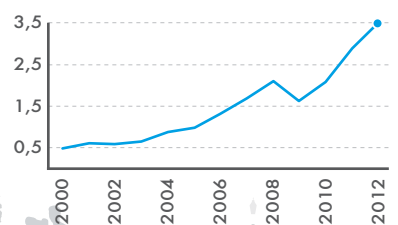

Rank	Country	Number of Overnight Stays (in million)
1.	Německo	(4,66)
2.	Rusko	(3,45)
3.	Itálie	(0,98)
4.	Spojené státy americké	(0,92)
5.	Spojené království	(0,83)
6.	Polsko	(0,78)
7.	Slovensko	(0,76)
8.	Francie	(0,70)
9.	Nizozemsko	(0,67)
10.	Španělsko	(0,57)

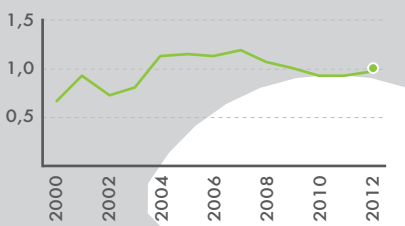
Vývoj počtu přenocování hostů z Německa, Ruska, Itálie a USA v HUZ v ČR v letech 2000–2012 (v mil.)

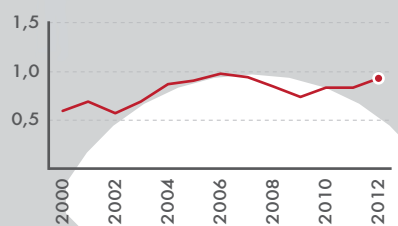
Německo

Rusko

Itálie

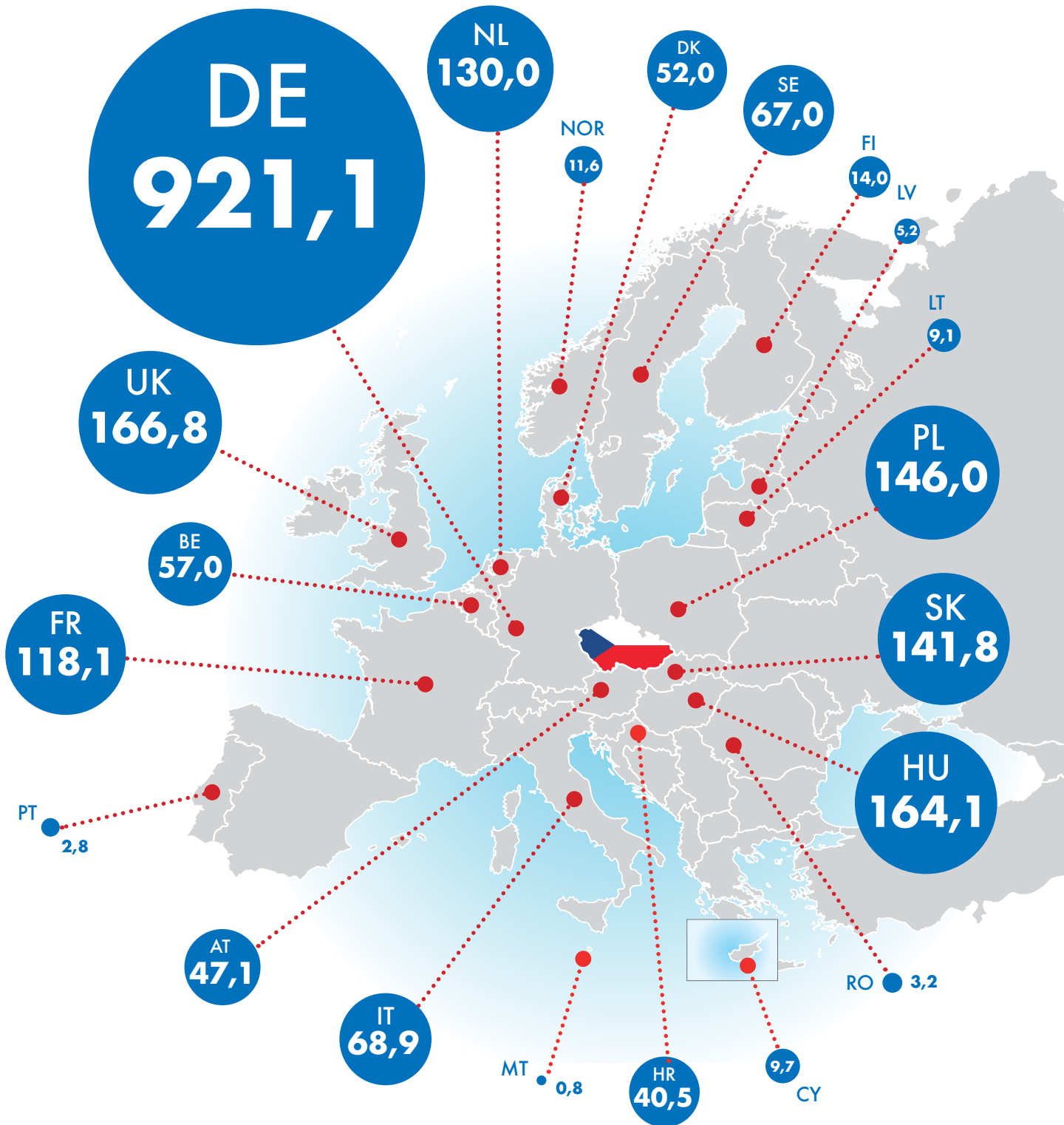

USA

Zdroj: ČSÚ

Počet soukromých delších cest (4 a více přenocování) z vybraných zemí do ČR v roce 2012 (v tis.)

Zdroj: Eurostat

O statistice cestovního ruchu ve Švédsku

Začátkem června se ve Stockholmu sešla pracovní skupina Eurostatu, aby jednala o statistice cestovního ruchu. Přitom hledala možnosti, jak tuto oblast vzájemně harmonizovat.

Zdeněk Lejsek, oddělení statistiky cestovního ruchu

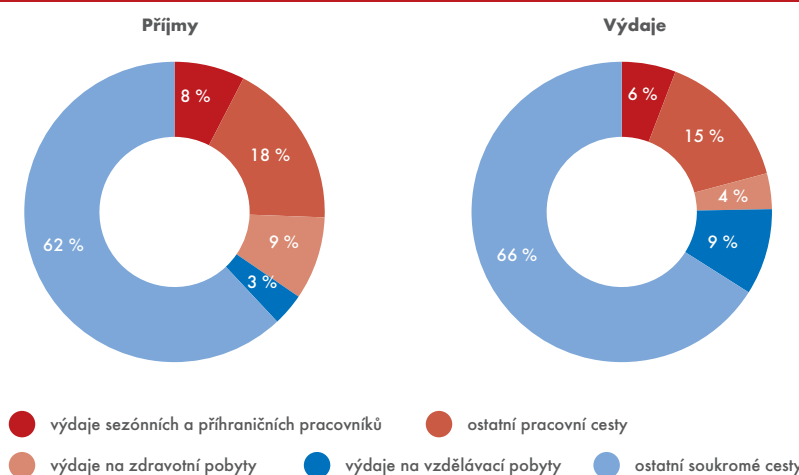
Problematiku vzájemného sblížení statistických dat o cestovním ruchu a platební bilance mezinárodního pohybu osob pokládá za důležitou většina evropských států. Eurostat proto organizuje pravidelná pracovní setkání, na kterých se úkoly na nadnárodní úrovni řeší formou workshopu. Poslední se uskutečnilo ve švédském Stockholmu. Diskutovalo se o implementaci systému sběru dat a o hodnocení bilaterálních asymetrií mezi jednotlivými státy Evropské unie.

Český statistický úřad se těchto setkání také pravidelně účastní. Díky tomu je dobře informován o připravovaných iniciativách v návaznosti na evropskou i mezinárodní legislativu.

Metodické rozdíly

Za kompilaci platební bilance mezinárodního pohybu osob zodpovídá v současné době Česká národní banka. Tato oblast je totiž součástí běžného účtu v rámci exportu a importu služeb. Systém spočívá ve využití několika hlavních informačních zdrojů, mezi něž lze zařadit především údaje z bankovních a nebankovních směnár, údaje o transakcích prostřednictvím platebních karet a údaje o spotřebě krátkodobých příhraničních pracovníků. Oproti tomu

Struktura platební bilance mezinárodního pohybu osob v ČR v roce 2012

Zdroj: ČNB

ČSÚ disponuje související datovou základnou prostřednictvím satelitního účtu cestovního ruchu (TSA). Jedná se o nástroj, který mimo jiné spolehlivě měří ekonomický přínos cestov-

ního ruchu při zohlednění efektů ve prospěch dalších odvětví. Cílem do budoucna je nastartování procesu harmonizace a snižování nekonzistentnosti mezi oběma systémy. ■

PLATEBNÍ BILANCE MEZINÁRODNÍHO POHYBU OSOB

Je ekvivalentem anglického názvosloví „Travel Balance of Payments (TBoP)“, který popisuje položku „cestování“ v rámci běžného účtu platební bilance. Zahrnuje členění příjmů a výdajů zahraničního cestovního ruchu na pracovní a soukromé cesty. V pracovních cestách se příjmy a výdaje dále dělí na sezónní a příhraniční pracovníky a na ostatní pracovní cesty. Soukromé cesty jsou rozčleňovány na zdravotní a vzdělávací pobyty a na ostatní soukromé cesty. Statistické údaje je potřeba zjišťovat ve čtvrtletní periodicitě.

Vývoj platební bilance mezinárodního pohybu osob v letech 2000–2012 (v mil. Kč)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy	115 071	118 133	96 289	100 310	107 232	115 527	132 914	139 828	133 118	132 623	135 954	135 740	140 815
Výdaje	49 370	52 802	51 549	54 419	58 398	57 778	62 174	72 219	78 632	77 160	77 585	80 569	85 124
Saldo	65 701	65 331	44 740	45 891	48 834	57 749	70 740	67 609	54 486	55 463	58 369	55 171	55 691

Zdroj: ČNB

Kam jezdíme na dovolenou

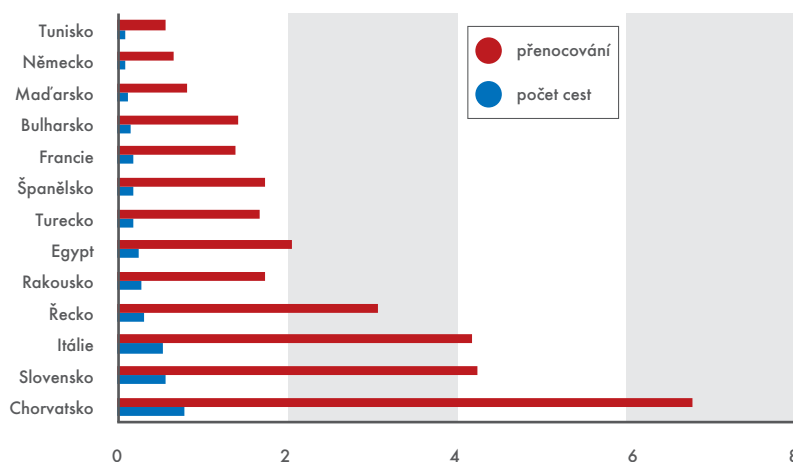
Chuť cestovat v posledních letech u rezidentů roste. V roce 2012 obyvatelé České republiky vykonali 11,7 mil. cest s alespoň čtyřmi přenocováními. V souvislosti s finanční situací českých domácností se mírně měnily preference i představy o dovolené.

Zdeněk Lejsek, oddělení statistiky cestovního ruchu

Rекреace a touha po odpočinku byla vždy jednou z nejzákladnějších potřeb populace. S rozmachem turistiky a cestovního ruchu jako hospodářského odvětví zároveň rostla nutnost výsledky objektivně zachytit a porovnat, ale i vyhodnotit, například pro potřeby dalšího přizpůsobování nabízených služeb (více na bit.ly/10MdQJW). Pro české domácnosti platí specifický vzorec cestovatelských zvyklostí a preferencí, který Český statistický úřad sleduje ve Výběrovém šetření cestovního ruchu.

Dovolenou se ve statistice cestovního ruchu rozumí každá cesta za účelem trávení volného času a rekreace mimo tzv. obvyklé prostředí respondenta. Přitom podle mezinárodních dohod musí být během takové cesty realizovány minimálně čtyři přenocování. Pro statistické účely se často termín dovolená nahrazuje obecnějším výrazem delší cesta.

Delší cesty rezidentů do zahraničí podle cílové destinace v roce 2012 (v mil.)

Zdroj: ČSÚ

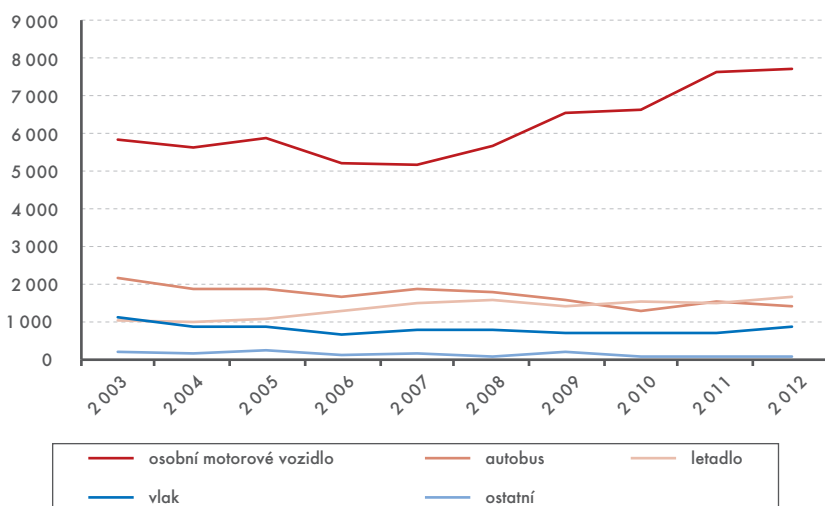
Délka pobytu se zkrátila

V roce 2012 podniklo delší cestu po České republice 7,4 mil. turistů, což bylo o 1,9 % více než v roce 2011. Během těchto cest bylo uskutečněno

57,0 mil. přenocování, přičemž se mírně zvýšil i průměrný počet přenocování na jednu cestu (7,7 v roce 2012). V dlouhodobém pohledu však dochází k pozvolnému zkracování délky pobytu, což je trend zaznamenaný i v jiných zemích Evropy.

Z hlediska regionálního bylo nejvíce cest uskutečněno do Středočeského

Delší cesty (4 a více přenocování) rezidentů ČR v tuzemsku a do zahraničí podle dopravního prostředku (v tis.)

Zdroj: ČSÚ

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ CESTOVNÍHO RUCHU

Výzkum, který získává pravidelné informace o vývoji cestovních zvyklostí rezidentů ČR, se provádí na náhodně vybraném vzorku domácností. Předmětem zjišťování jsou všechny osoby obvykle bydlící v šetřeném bytě. Domácnost je dotazována (i telefonicky) celkem čtyřikrát – vždy po čtvrt roce. Šetření vychází z Nařízení 692/2011 o evropské statistice cestovního ruchu. Struktura sledovaných ukazatelů a jejich metodické vymezení je v souladu s mezinárodními požadavky.

kraje (18 % z celkového počtu), kam směřují výjezdy na dovolenou zejména pražské populace, která zde vlastní chaty a chalupy. Typickou dovolenkou destinací zůstal dále Jihočeský kraj (14 %). Centrem zimní turistiky byl kraj Liberecký (9 %). Zajímavá je pozice Prahy, kterou volí Češi jako místo pro dovolenou jen výjimečně (2 %), navíc délka pobytu je zde ze všech regionů nejkratší. Nejvíce nocí naopak strávili rezidenti na Vysočině (9,2).

Chorvatsko zůstalo pro Čechy magnetem

V zahraničí bylo v roce 2012 českými občany realizováno celkem 4,4 mil. dovolených, na kterých se uskutečnilo přes 36 mil. přenocování. Průměrná délka pobytu dosáhla vyšší hodnoty než v případě cest tuzemských, a to 8,3 noci. Čeští turisté zůstávají při výběru zahraniční dovolené věrní své nejoblíbenější destinaci – Chorvatsku. Cestu k Jaderskému moři našlo 806 tis. našich návštěvníků (meziroční nárůst o 1,7 %), kteří zde strávili téměř 6,8 mil. přenocování. Zhruba ze dvou třetin se do Chorvatska cesto-

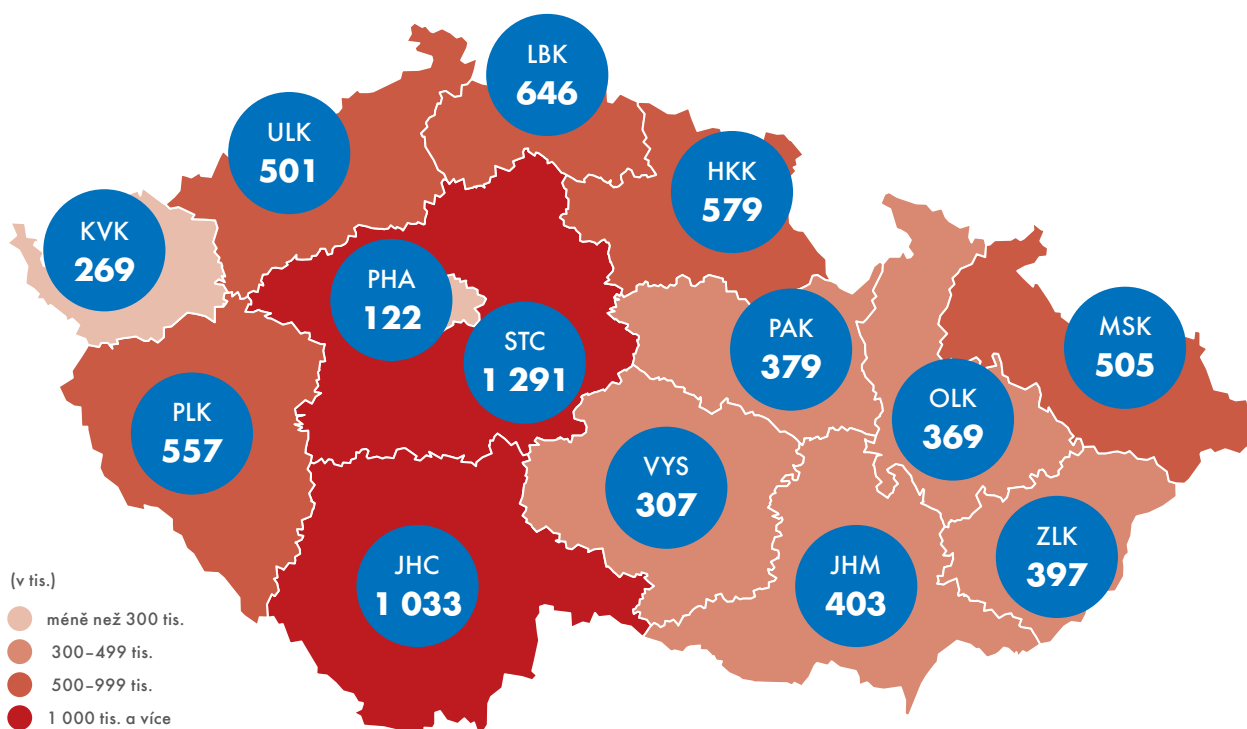
České rodiny rády jezdí na dovolenou do Jihočeského kraje

valo individuálně, zbylá třetina turistů se pak na dovolenou vydala přes cestovní kanceláře.

K nejnavštěvovanějším zemím dále tradičně patřilo sousední Slovensko, následované Itálií, Řeckem a Rakouskem. Za zmínku stojí i africké země, především Egypt. Ke stále oblíbenějším destinacím posledních let patří také Turecko. Do každé z těchto zemí vycestovalo v roce 2012 přes 200 tis. rezidentů.

Češi v zahraničí nejčastěji využili ubytování v hotelu (60 % pobytů). Hlavním dopravním prostředkem zůstal osobní automobil (43 %), přestože stále více lidí cestuje letadlem (podíl využití letecké dopravy se na zahraničních dovolených v posledních letech trvale zvyšoval – 38 % v roce 2012). Nejčastějším účelem pobytu v zahraničí byla rekreace, sport a poznávací cesty.

Delší cesty rezidentů v tuzemsku podle cílové destinace v roce 2012

Zdroj: ČSÚ

Cíl cesty: Chorvatsko

Dne 1. července 2013 se Chorvatská republika stala osmadvacátým členským státem Evropské unie. Častý cíl cest našich dovolených se nám tak ještě více přiblížil. Co lze o této zemi vyčíst ze statistik?

Tomáš Mládek, oddělení statistiky cen průmyslu a zahraničního obchodu

Po vyhlášení nezávislosti v roce 1991 a následném delším válečném konfliktu se Chorvatsko postupně začleňovalo do významných světových a evropských organizací a struktur. Členem OSN se stalo v roce 1992, Rady Evropy v roce 1996 a konečně v roce 2009 vstoupilo do NATO.

Pět dní před vstupem Chorvatska do EU vydal Eurostat informaci se základními statistickými daty o této zemi. Z nich plyne, že do unie vstupuje relativně malý stát s hustotou zalidnění menší, než je průměr EU.

Průměru EU spíše odpovídá věkové složení populace, i když podíl nejmladší věkové skupiny (0–14 let) je o něco nižší než unijní (14,9 % oproti 15,6 %). Právě narozené Chorvaty pak statisticky čeká o něco kratší život než průměrného obyvatele EU. Naděje dožití u mužů je totiž 73,9 roku (v EU 77,4) a u žen 80,4 roku (v EU 83,2). Hodnota hrubé míry reprodukce (1,40) moc nenasvědčuje tomu, že by populace Chorvatska měla v budoucích letech růst cestou přirozené reprodukce.

S vyšší religiozitou chorvatské společnosti určité souvisí poměrně nízká rozvodovost (1,3 rozvodů na 1 000 obyvatel) a nízké procento živě narozených mimo manželství (14,0 % oproti průměru EU, který je 39,5 %).

Hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele, která je na 61 % průměru EU, svědčí o tom, že Chorvatsko bude minimálně celé příští plánovací období příjemcem dotací z EU. Ze stávajících členů jsou na tom hůře jen Bulharsko a Rumunsko. Relativně stabilní jsou v Chorvatsku ceny – inflace mezi květnem 2012 a květnem 2013 činila 1,8 % (v celé EU to bylo 1,6 %).

Chorvatsko je relativně malý stát s hustotou zalidnění menší, než činí průměr EU

Chorvatsko se potýká s vysokou nezaměstnaností. Ta na konci dubna dosahovala hodnoty 18,1 %, což bylo o 7,1 procentního bodu více než hodnota za celou EU27. Zdaleka nejhorší je situace v nezaměstnanosti osob mladších 25 let. Čísla za Chorvatsko, která patří k nejhorším v EU, více než dvojnásobně převyšují průměr EU (51,8 % oproti 23,5 %). Míra zaměstnanosti jako podíl zaměstnaných osob

ve věkové kategorii 15 až 64 let patří k nejnižším v EU, neboť nedosahuje ani padesáti procent (48,7 %). Ze základní struktury zaměstnanosti můžeme usuzovat, že v budoucích letech dojde k výraznějším změnám. Stále vysoká je zaměstnanost v zemědělství (10,9 % oproti 5,0 % v EU), naopak zaměstnanost ve službách je nižší (61,4 % oproti 70,5 % v EU).

Téměř 60 % zahraničního obchodu Chorvatska se odehrává se zeměmi EU. Bilance zahraničního obchodu se zeměmi mimo EU je, vlivem především výrazného dovozu nerostných surovin a paliv, záporná.

Na poli vzdělání a vědy zatím Chorvatsko zaostává za průměrem EU. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním ve věkové kategorii 25–64 let je 18,6 % a je tak o 9,1 procentního bodu nižší než za celou EU. Výdaje na vědu a výzkum pak tvoří jen tři čtvrtiny procenta z HDP oproti více než dvěma procentům v EU.

Základní údaje o Chorvatské republice

Plocha	56 594 km ²
Počet obyvatel (2011)	4 412 tis.
Hustota zalidnění (2011)	78,0 ob./km ²
Hlavní město: Zagreb	793 tis. obyv.
Administrativní dělení:	
županije (župy)	21
města	127
općine (obce)	429
naselja (sídlá)	6756

Zdroj: Chorvatský statistický úřad

Databáze SLDB 2011 s profily území

Vydavatel: Český statistický úřad

Začátkem června se v informačních službách Českého statistického úřadu objevilo atraktivní DVD, které obsahuje základní informace o obyvatelstvu, domech, bytech a domácnostech podle výsledků sčítání. Potěšilo zejména odborníky – informatiky, ale i analytiku – projektanty a také studenty.

Každý najde, co zrovna potřebuje

DVD je rozděleno do tří základních částí: profil území, územní srovnání a zdrojová data.

V první části si každý může vybrat obec a prohledávat výsledky SLDB, které jsou uloženy ve třinácti tabulkách (v XLS a PDF formátu). Nechybí zde informace o struktuře zaměstnaných podle odvětví, počtech vyjíždějících do zaměstnání a škol, o složení obyvatel podle národnosti nebo nábožen-

ského vyznání. Dále je možné zjistit počty svobodných mužů či žen, domácností jednotlivců i neúplných rodin nebo neobydlených bytů.

Stejná data je možné získat za 205 správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo 22 správních obvodů Prahy, za zvolený okres nebo kraj, dokonce i za městské obvody nebo části osmi územně členěných statutárních měst. K dispozici jsou také výsledky členěné podle velikostních skupin obcí v České republice.

Ve třinácti souborech ve formátu XLS může uživatel zpřesňovat svůj požadavek, například porovnávat svůj okres se sousedním apod.

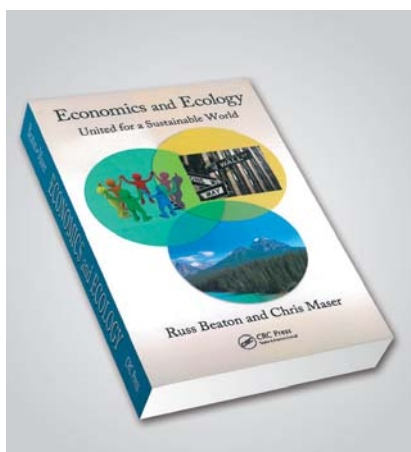

Poslední částí DVD jsou zdrojová data, kde lze nalézt údaje, které jsou představeny v profilech území a územním srovnání. Obsahují také seznamy ukazatelů a územních celků.

Zdrojová data jsou také uložena ve třech formátech – v DBF a dvou textových formátech (jednou jsou data oddělená tabelátorem, podruhé čárkou).

Economics and Ecology United for Sustainable World

Vydavatel: CRC PRESS, Tylor & Francis Group

Publikace komplexně pojednává o souvislostech mezi ekonomikou a ekologií. Je rozdělena do tří částí. V první je popis stávajícího stavu, ve druhé se autoři soustředili na ekonomickou teorii a její provázanost s ekologií, třetí část obsahuje výhled do budoucnosti.

Women and Men in Hungary 2011

Vydavatel: Hungarian Central Statistical Office

Titul vydal Maďarský ústřední statistický úřad. Obsahuje demografická data v souvislosti se zdravotnictvím, vzděláváním, výzkumem a vývojem, sociální péčí, spotřebou, příjmy a důchody, zločinností a životním stylem.

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2012

Vydavatel: Český statistický úřad

Unikátní přehled o výši vydání a o struktuře spotřeby v domácnostech. Informace, které nelze získat z jiných zdrojů, jsou tříděny podle rozličných hledisek nebo vlivu různých faktorů na spotřební zvyklosti domácností.

Naučili jsme se žít s krizí za krkem

Cestovní kanceláře jsou pod silným tlakem konkurence už od 90. let minulého století. Neustálý tlak je však dobře připravil na těžkou dobu ekonomické krize. Přesto však mají rezervy. „Musí se zbavit představy o tom, že jsou ‚pořadatelé zájezdu‘,“ říká Jan Papež, místopředseda Asociace cestovních kanceláří České republiky (ACK ČR).

Alena Gébllová, vedoucí redaktorka

V České republice existují dvě asociace, které hájí zájmy cestovních kanceláří, ACK ČR a Asociace českých cestovních kanceláří a agentur. Jaký je mezi nimi zásadní rozdíl?

V mnoha ohledech jsou si obě asociace podobné. Hájí zájmy svých členů, mnoho z nich jsou členy obou asociací. Pro člověka mimo cestovní ruch může být patrný rozdíl v podílu zastoupení cestovních kanceláří a agentur v jednotlivých asociacích.

Naše asociace sdružuje především cestovní kanceláře, druhá asociace především agentury.

Rozdílný je také přístup ke státu a k médiím. Já osobně doufám, že se jednoho dne obě asociace sloučí v jeden subjekt.

Cestovní ruch je jedno z mála odvětví, které dlouhodobě vykazuje pozitivní výsledky. Co je podle vás hlavním důvodem?

Cestování je zvláštní fenomén. Nedovedeme si představit, že bychom na dovolenou necestovali alespoň po Česku, a lidé pracující v cestovním ruchu jsou pod velmi silným tlakem konkurence v podstatě už od 90. let. Naučili jsme se žít s permanentní krizí za krkem, a tak jsme asi připraveni přežít i tu současnou krizi.

Kde má podle vás cestovní ruch ještě rezervy? Jaká oblast je stále nevyužitá?

Rezervy jsou především v kvalitě a rozsahu služeb. Cestovní kanceláře se musí zbavit představy o tom, že jsou „pořadatelé zájezdu“, to už nestačí. S příchodem internetu si může

zájezd uspořádat každý sám. Přidaná hodnota nás, cestovních kanceláří, musí být v tom, že poskytujeme informace a služby, které klientům dovolenou usnadní, zpříjemní, prohloubí zážitek apod.

Není možné držet se stále zažitého klíše, že s cestovní kanceláří se cestuje proto, že je to levnější, než když si to zorganizují sám. To už dnes ne-

šimi občany. Naopak, v mnoha případech jsme mnohem lepšími klienty než klienti ze západu. Jsme ochotni zaplatit mnohem větší poměrnou část své mzdy za dovolenou. Mnohem více toužíme po poznání a jsme velkorysejší k lokálním lidem.

Která administrativní opatření zasáhla cestovní ruch nejvíce?

V mnoha zemích asijské klienty vytlačují Rusy, Brity, Američany, protože jsou ochotni zaplatit více apod. Pro domácí cestovní ruch je to obrovská šance přilákat asijské klienty do Prahy a dalších míst v České republice.

platí. Musí začít platit: s cestovní kanceláří cestuji proto, že se mi cestuje lépe a bezpečněji, než když si to zařídím sám.

Sledujete vývoj a trendy v cestování našich občanů po České republice. K jakým změnám došlo v souvislosti s finanční krizí v roce 2009?

Lidé začali krátit své pobyty. Dnes jsou čtrnáctidenní zájezdy výjimkou, nejvíce se prodává sedm nocí. Na druhé straně mnoho lidí jede častěji na kratší dobu.

V čem se zásadně změnil způsob cestování občanů České republiky v tomto tisíciletí?

Začali jsme se chovat velmi standardně. To znamená, že dnes není rozdíl mezi západními klienty a na-

Bezesporu bezpečnostní opatření. Ta komplikují život turistů prakticky na celém světě. Pak je to zákonné pojištění cestovních kanceláří, které naopak dalo lidem jistotu, že o své peníze nepřijdou.

Lze očekávat zásadní změnu ve vývoji v oblasti cestovního ruchu v důsledku měnících se společenských, ekonomických a kulturních zvyklostí na asijském kontinentu a v dalších částech světa?

Tohle je velmi dobrá otázka. Určitě se zvýšená koupěschopnost Asie projevuje v celé turistické oblasti. Místní služby zdražily, protože mají vysokou obsazenost domácími klienty. V mnoha zemích asijské klienty vytlačují Rusy, Brity, Američany, protože jsou ochotni zaplatit více apod. Pro domácí cestovní

Jan Papež

Vystudoval na DAMU obor dramaturgie a režie. Místopředseda ACK ČR má posledních pět let na starosti komunikaci s médii a vnější vztahy. Je odborníkem na jižní a východní Afriku a staré indiánské kultury v Peru. Nejraději odpočívá při údržbě svého lesa a luk na břehu řeky Malše a při golfu.

ruch je to obrovská šance přilákat asijské klienty do Prahy a dalších zajímavých míst v České republice.

Dokázaly cestovní kanceláře, které působí v České republice, zareagovat na globalizaci cestovního ruchu včas?

Zatím se nám vyhnula evropská nebo světová konsolidace. Vstup zahraničních cestovních kanceláří do českých subjektů je stále spíše ojedinělá věc. Uvidíme, jaký bude vývoj v následujících letech.

O která data z Českého statistického úřadu mají členové Asociace cestovních kanceláří ČR největší zájem a k jakým účelům je využívají?

Data Českého statistického úřadu spíše ovlivňují příjezdovou turistiku, ale i tady musí bohužel cestovní kanceláře a hotely reagovat na změny na trhu dříve, než se o jejich dopadech dozvědí od ČSÚ.

Pro výjezdovou turistiku není bohužel k dispozici dostatek dat a nejsou ve skladbě, kterou bychom potřebovali.

Realizujete sami nějaká šetření? Jaká?

Šetření uvnitř asociace provádíme pravidelně a týkají se jednotlivých destinací, způsobu využívání dopravy, zajištění zázemí cest, například pojištění, pasové odbavení, očkování apod.

Jaká šetření by podle vašeho názoru cestovní kanceláře v České republice nejvíce uvítaly?

Zatím se nám nedaří mapovat nákupní návyky českých klientů ohledně dovolených. Nejsme schopni například rozpoznat, která část populace dává přednost nabídce First moment a Last minute, kdo vlastně hledá poznávací zájezdy apod. ■

Hledáte statistické informace?

NAVŠTIVTE ÚSTŘEDNÍ STATISTICKOU KNIHOVNU A PRODEJNU ČSÚ

library.czso.cz

Jediná statistická knihovna v České republice vám nabízí ucelený fond českých i zahraničních statistických publikací. V prodejně si můžete zakoupit publikace, CD nosiče a časopisy, které vydává Český statistický úřad.

OTEVÍRACÍ DOBA

po a st: 8–17 hodin
úť a čt: 9–12 a 13–15 hodin
pá: 9–12 hodin

KDE NÁS NAJDETE

v přízemí budovy Českého statistického úřadu:
Na padesátém 81, Praha 10
(vedle stanice trasy Metra A Skalka).

WWW.CZSO.CZ

Děti až po svatbě?

Zhruba v polovině 90. let 20. století se v České republice vztah mezi sňatkem a narozením dítěte rozvolnil. Společností začalo být běžně přijímáno, že rodiče dítěte spolu žijí a nejsou sezdáni.

Eva Kačerová, oddělení demografické statistiky

Změny charakteristické pro druhý demografický přechod zasáhly, mj. i díky společenským změnám, k nimž v České republice na přelomu 80. a 90. let 20. století došlo, především početně silné generace narozených v ČR v polovině 70. let. Úhrnná plodnost (průměrný počet dětí narozených jedné ženě), která v roce 1990 dosahovala hodnoty 1,89, se během následujících devíti let propadla na 1,13 dítěte na ženu. Od roku 2000 začala hodnota tohoto ukazatele opět narůstat a v roce 2006 byla úhrnná plodnost 1,33. V roce 2012 připadalo na jednu ženu 1,45 dítěte, přičemž v letech 2008–2010 se hodnota úhrnné plodnosti pohybovala těsně pod hranicí 1,5.

Průměrný věk matek se mezi roky 1990 a 2012 zvýšil o 5 let na 29,8 roku, když průměrný věk při narození prvního dítěte narůstal nepatrně rychleji – z 22,5 roku v roce 1990 na 27,9 roku v roce 2012. I průměrné věky při narození dítěte v dalších pořadích se zvyšovaly, jejich nárůst však začínal z vyšších hodnot a byl menší.

Rozvolnění vztahů

Zhruba v polovině 90. let 20. století se v České republice vztah mezi sňatkem a narozením dítěte rozvolnil. Společností začalo být běžně přijímáno, že rodiče dítěte spolu žijí a nejsou sezdáni.

O akceptaci tohoto rodinného uspořádání svědčí mimo jiné stále se snižující podíl prvorozených dětí narozených do osmi měsíců po uzavření manželství. V roce 1990 se více než polovina (54 %) dětí prvního pořadí narodila do osmi měsíců po sňatku. V posledních čtyřech letech se tento podíl pohybuje mezi 25–26 %. Těhotenství partnerky přestává být důvo-

Mezi lety 1990 a 2012 se ve všech krajích podíl dětí narozených neprovdaným ženám zvýšil

dem pro vstup do manželství a narůstající podíl dětí narozených mimo manželství se stal novým a výrazným znakem porodnosti v České republice.

V období od 50. až do konce 70. let 20. století se mimo manželství rodilo pouze zhruba každé 20. dítě. Počátkem 80. let se podíl dětí narozených neprovdaným ženám začal mírně zvyšovat a na konci 80. let už to bylo každé 12. dítě.

Od počátku 90. let minulého století se zastoupení dětí narozených mimo manželství velmi rychle zvyšovalo a v roce 2012 se už více než 43 % dětí narodilo mimo manželství.

Od poloviny minulého století až do začátku 90. let se více než 90 % dětí v prvním, druhém i ve třetím pořadí rodilo v manželství, ale i tak byly mezi jednotlivými pořadími rozdíly. Mezi dětmi druhého pořadí bylo v tomto období pouze 2–5 % dětí narozených nevdaným ženám. U dětí třetího pořadí byly až do počátku 80. let čtyři až sedm dětí ze sta narozeny nevdaným matkám. Do konce 50. let bylo nejvíce (okolo 8 %) mimomanželsky narozených mezi dětmi prvního po-

řadí. Od počátku let 60. toto postavení náleželo dětem ze čtvrtého a vyššího pořadí, u nichž se podíl narozených mimo manželství pohyboval v letech 1960–1990 mezi 9 až 18 %, přičemž k nárůstu došlo především v závěru období.

Počátkem 90. let se situace změnila a podíl dětí narozených mimo manželství se ve všech pořadích začaly rychle zvyšovat. Nejvýraznější změnu lze pozorovat u prvorozených, mezi nimiž se v roce 2009 narodilo již každé druhé mimo manželství. Během následujících tří let se jejich podíl ještě zvýšil a v roce 2012 již 55 ze 100 dětí prvního pořadí porodily ženy, které nebyly provdané. Mezi dětmi druhého pořadí je dlouhodobě podíl narozených mimo manželství nejnižší. V roce 2012 se ale již téměř třetina dětí tohoto pořadí rodila mimo manželství. Podobně tomu bylo i mezi dětmi třetího pořadí, mezi nimiž bylo v loňském roce 35 dětí ze 100 narozeno neprovdaným ženám, u dětí čtvrtého a vyššího pořadí to bylo 47 dětí ze 100. Počínaje rokem 2005 byl nejvyšší podíl

mimomanželských dětí mezi dětmi prvorozenými a nikoli mezi dětmi čtvrtého a vyššího pořadí.

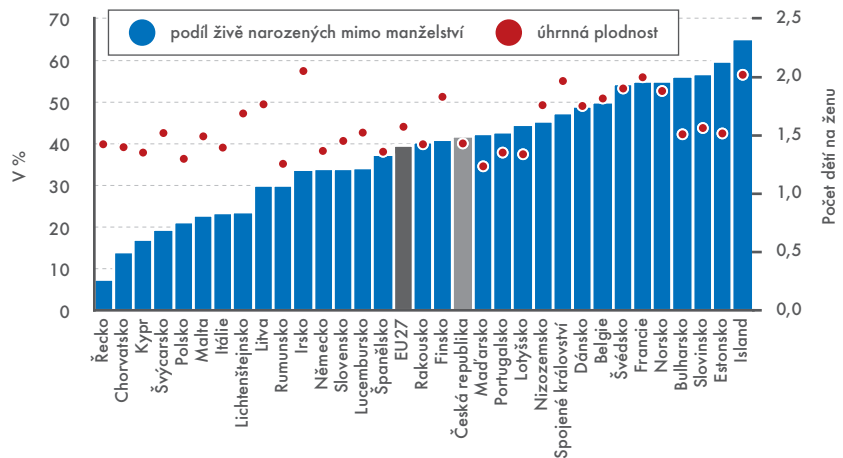
Rozdíly v regionech

Podíl dětí narozených mimo manželství se v jednotlivých regionech značně liší, když tyto rozdíly byly pozorovatelné už před rokem 1990. Na počátku 90. let bylo v celé České republice zhruba každé 12. dítě narozené mimo manželství, ale v kraji Karlovarském a Ústeckém (dle územního uspořádání platného k 1. 1. 2012) to bylo každé páté až šesté dítě. Oproti tomu v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji se mimo manželství narodilo zhruba každé 24., resp. 21. dítě. Mezi lety 1990 a 2012 se ve všech krajích podíl dětí narozených neprovdaným ženám významně zvýšily.

Hranice 50 % byla poprvé překročena v roce 2006 v Karlovarském kraji a o dva roky později se k němu připojil i kraj Ústecký. V roce 2012 se v těchto krajích už 59, resp. 58 dětí, ze 100 narodilo mimo manželství. Nad hodnotou republikového průměru (43 %) se v loňském roce pohyboval kraj Liberecký (48 %), Moravskoslezský (48 %), Plzeňský (46 %), Olomoucký (45 %), Královéhradecký (44 %) a Jihočeský (44 %). Relativně nejméně dětí mimo manželství se v roce 2012 narodilo v kraji Zlínském (36 %), následoval kraj Hl. m. Praha (37 %) a Kraj Vysočina 38 %.

Na úrovni okresů byl podíl narozených mimo manželství v roce 2012

Podíl živě narozených mimo manželství a úhrnná plodnost ve vybraných evropských zemích, 2011

Zdroj: Eurostat, ČSÚ

nejvyšší v okrese Sokolov (64 %) a dále v okresech Most a Bruntál (63 %). Nad hranici 60 % se pohyboval ještě v okresech Chomutov, Teplice a Jeseník. Na opačném konci škály byly okresy Uherské Hradiště, Praha-východ a Praha-západ, v nichž se mimo manželství rodilo pouze téměř každé třetí dítě (31 %). V 19 ze 77 okresů se více než polovina dětí narodila ženám, které v okamžiku porodu nebyly vdané.

Od roku 1990 se pořadí okresů z hlediska podílu dětí narozených mimo manželství změnilo, ale okresy s největším zastoupením mimomanželsky narozených jsou stále prakticky tytéž. Největší změna nastala v Hl. m. Praha, kterému v roce 1990 patřilo 17. místo a bylo tedy regionem s nadprůměrným podílem mimomanžel-

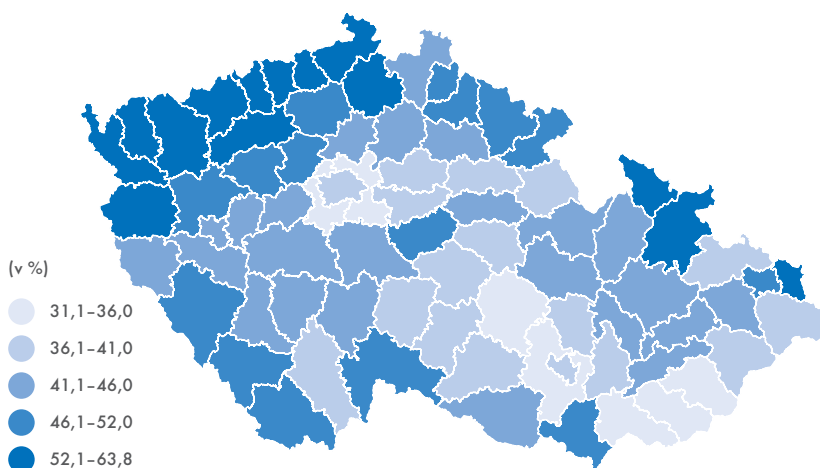
sky narozených. V roce 2012 byl tento podíl však jeden z nejnižších a Hl. m. Praha mezi okresy patřilo až 70. místo.

Podle některých studií se i děti narozené neprovdaným ženám rodí z nemalé části do fungujících rodin, v nichž rodiče nejsou sezdáni. Tuto skutečnost by podporovala i statistika dětí, u nichž nebyly v hlášení o narození uvedeny údaje o otci. Z toho, že je otec dítěte uveden na rodném listu, lze nepřímou odvozovat, že je také připraven se podílet na výchově dítěte. Od roku 2007 jsou k dispozici údaje o otci nikoli pouze u dětí narozených v manželství, ale u všech narozených dětí. Od té doby se podíl dětí s neuvedenými údaji o otci u dětí neprovdaných žen snížil z 28 na 21 %.

Porovnání se státy EU27

Z hlediska srovnání s ostatními evropskými zeměmi byl v České republice podíl dětí narozených mimo manželství mírně nad průměrem EU27, který v roce 2011 činil 39,5 % (v ČR 41,8 %). Nejméně dětí mimo manželství se v roce 2011 narodilo v Řecku (7,4 %), i zde se však jejich zastoupení pozvolna zvyšuje. Největší zastoupení dětí narozených nevdaným ženám v zemích Evropské unie bylo v Estonsku (59,7 %), kde se v posledních deseti letech tento podíl téměř nemění. Ještě více dětí mimo manželství se rodí na Islandu, kde se ze 100 narozených dětí v roce 2011 narodilo neprovdaným ženám 65.

Podíl dětí narozených mimo manželství v ČR v roce 2012

Zdroj: ČSÚ

Nesezdaná soužití: hlavně ve velkých městech

Preferují faktická manželství spíše mladí a svobodní, anebo rozvedení ve středním věku? Výskyt nesezdaných soužití se liší podle krajů České republiky a nejvyššího dosaženého vzdělání.

Iva Kohoutová, oddělení svodných analýz

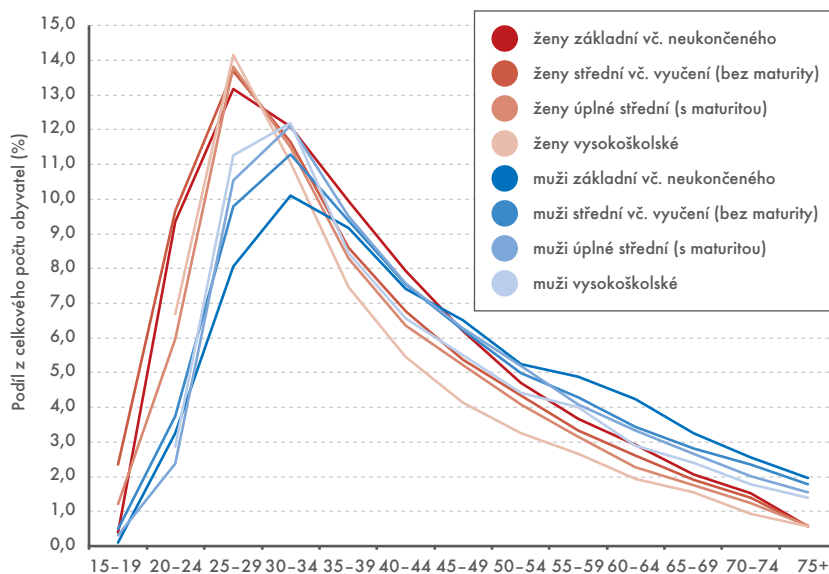
V roce 2011 existovalo v České republice 234 346 faktických manželství (také nesezdaných soužití, tzv. kohabitací). Představovala 8,8 % z celkového počtu rodin a 11,2 % z rodin úplných (data se vztahují k údajům za hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou). V porovnání s údaji z předchozích sčítání by se zdálo, že došlo k výraznému nárůstu – v roce 2001 tvořila nesezdaná soužití 5,4 % z úplných rodin. Vzhledem ke změně metodiky je nárůst ovšem relativní. V předchozích letech bylo totiž možné zachytit pouze ta faktická manželství, ve kterých měli oba partneři stejné trvalé bydliště. Tím byl jejich počet s největší pravděpodobností podhodnocen a to zvláště u mladých, kteří často mívají trvalé bydliště stále u rodičů. V roce 2011 byly výsledky zpracovávány podle obvyklého bydliště. Informace o faktických manželstvích by tedy měly více odpovídat realitě.

Regionální odlišnosti

Podíl nesezdaných soužití na celkovém počtu úplných rodin se liší jak podle velikosti místa bydliště, tak regionálně. Téměř lineárně se s velikostní skupinou obce zvyšuje i podíl osob žijících ve faktických manželstvích.

Nejvíce úplných rodin tvořených nesezdaným párem se vyskytovalo ve velkých městech nad 100 tis. obyvatel (13,9 %) a v Karlovarském kraji (14,6 %), dále následovaly Praha (14,4 %) a Ústecký kraj (14,2 %). Naopak nejméně jich žilo v nejmenších obcích do 200 obyvatel (8,6 %), podle krajů pak v kraji Vysočina (7,9 %) a ve Zlínském kraji (8,3 %).

Podíl mužů a žen, kteří z dané vzdělanostní skupiny žijí v nesezdaném soužití

Zdroj: ČSÚ

Spíše bez dětí...

Většinu faktických manželství tvořily rodiny bez závislých dětí (56,3 %).

Mezi faktickými manželstvími se závislými dětmi pak převládaly rodiny s jedním závislým dítětem (61,6 %), čímž se lišily od manželských párů, kde mírně převládaly rodiny se dvěma dětmi. S přibývajícím počtem závislých dětí se však struktura nesezdaných a sezdaných soužití podle počtu závislých dětí příliš nelišila. Celkově bezdětných bylo mezi ženami žijícími ve faktickém manželství 27,7 % (celkový podíl bezdětných žen v Česku je pak 21,7 %), přičemž do 29 let je tento podíl více než dvojnásobný. Zhruba další čtvrtině žen (27,7 %) v nesezdaných svazcích se během života narodilo jedno dítě, 31,8 % ženám dvě děti,

9,1 % tři a 2,8 % ženám čtyři nebo více dětí. V porovnání s vdanými ženami byl podíl bezdětných u nesezdaných žen ve všech věkových kategoriích vyšší. Pokud bychom ale porovnávali ženy svobodné a svobodné ženy v nesezdaném soužití, pak by byl podíl bezdětných u faktických manželství nižší. Stejná situace byla i u ovdovělých a rozvedených.

... a spíše svobodní

Nejvíce nesezdaných soužití bylo tvořeno oboustranně svobodnými partnery (42,1 %). Na druhém místě pak byly svazky oboustranně rozvedených nebo ovdovělých partnerů (26,8 %). Třetí nejčastější zastoupení měly páry tvořené svobodným mužem a rozvedenou nebo ovdovělou

ženou (11,8 %). Pokud bychom však faktická manželství vztáhli k celkovému počtu osob v daném rodinném stavu, nejvíce kohabitujiících je mezi rozvedenými – 17,3 % mužů a 12,8 % žen. U svobodných starších 15 let tento podíl představuje 8,4 % u mužů a 10,7 % u žen, u ovdovělých mužů pak téměř 4,8 % a u žen 2,4 %. Na základě těchto čísel se dá usuzovat, že po zániku manželství muži o něco častěji než ženy sdílí domácnost s novou partnerkou, zvláště pokud ovdověli.

Věková struktura

Více než polovinu faktických manželství tvořili lidé ve věku 25–39 let (52,1 % mužů a 53,7 % žen). Pokud bychom opět vztáhli osoby v nesezdaných soužitích k celkovému počtu obyvatel v daném věku, získali bychom obdobné výsledky. Nejvyšší podíl žen žijících v nesezdaném soužití je ve věku 25–29 let (12,9 %) a u mužů ve věku 30–34 let (10,8 %). Od těchto věkových intervalů pak podíl osob ve faktických manželstvích plynule klesá. Ženy do 25 let, které

tvoří úplnou rodinu, častěji žijí v nesezdaném než v sezdaném soužití. U mužů je obdobná situace pouze ve věku 20–24 let. Ve všech ostatních kategoriích pak převládají muži a ženy, kteří tvoří manželský pár v porovnání s faktickým manželstvím. Celkově v úplných rodinách, které jsou tvořeny nesezdaným párem, žije téměř shodně přes 5 % mužů a žen z celkového počtu obyvatel.

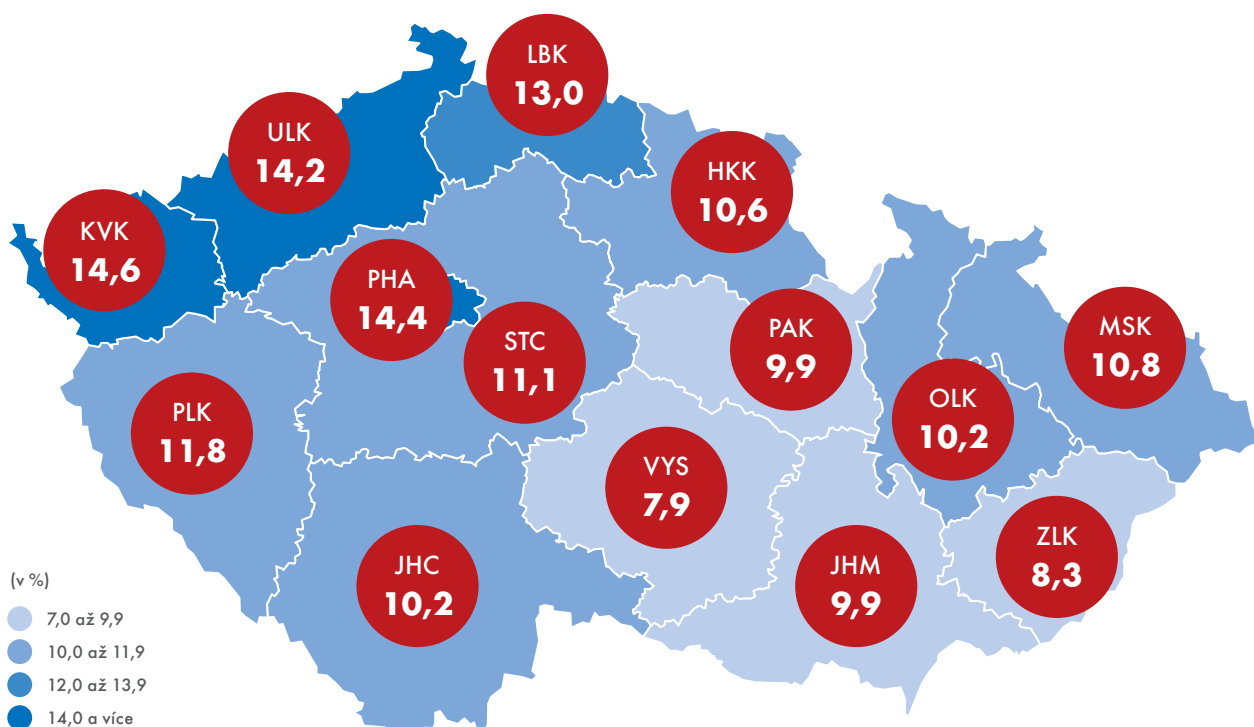
Nižší verzus vyšší vzdělání

Faktická manželství jsou diferencována také podle nejvyššího dosaženého vzdělání. Celkově nejčastěji v nesezdaném manželství žijí lidé s vysokoškolským vzděláním a to jak muži (6,4 % z celkového počtu vysokoškoláků), tak ženy (7,3 %), naopak nejméně pak lidé se základním vzděláním (okolo 3 % u mužů i u žen). Z grafu je však patrné, že toto pravidlo neplatí univerzálně pro všechny věkové kategorie. Osob žijících v nesezdaných soužitích je mezi vysokoškoláky v porovnání s lidmi se základním vzděláním více pouze ve věku 25–34 let u mužů a 25–29 let u žen,

u kterých je tento rozdíl však nepatrný na rozdíl od mužů, u kterých se v těchto věkových kategoriích podíl žijících ve faktickém manželství podle vzdělání liší výrazněji. Ve všech ostatních věkových kategoriích je u vysokoškoláků těch, kteří žijí ve faktickém manželství, méně než u osob se základním vzděláním. Tento jev je možné vysvětlit tím, že ve věku okolo 25 let většina vysokoškoláků dokončuje svá studia, což je pro ně často důležitou podmínkou pro uzavření sňatku a založení rodiny. Vzhledem k tomu, že častěji vstupují do manželství, zdá se, že nesezdané soužití je pro ně jen dočasné partnerské uspořádání. Naopak u osob s nižším vzděláním zřejmě nesezdaná soužití mohou představovat určitou alternativu k manželskému svazku a častěji v něm žijí i v pozdějším věku.

Podíl žijících ve faktických manželstvích se liší i podle deklarovaného náboženského vyznání. Celkově 5,2 % mužů i žen bez náboženské víry žije v nesezdaném svazku, zatímco u věřících to jsou 3,4 % u žen a 3,8 % u mužů (u osob, které své náboženské vyznání neudaly, to jsou 3,9 % u mužů i u žen).

Podíl nesezdaných manželství z úplných rodin

Zdroj: ČSÚ

Rozdíly v bytové situaci se prohloubily

Jedním z cílů bytové politiky by mělo být zvyšování dostupnosti bydlení tak, aby byly zajištěny rovné příležitosti k získání vhodného bydlení pro všechny vrstvy společnosti. Česká republika však tohoto ideálního stavu stále nedosáhla. Například mladé domácnosti mají horší bytovou situaci než domácnosti s osobou v čele starší 36 let.

Eliška Zykmondová, oddělení sociálních šetření

Finanční dostupnost bydlení se podle dat výběrového šetření Životní podmínky mezi lety 2007 a 2012 spíše zvyšovala. Bytová situace všech domácností se však v posledních dvou letech zhoršila, a to zejména kvůli zpomalení růstu příjmů v důsledku nepříznivých změn ekonomického vývoje České republiky, zvyšování cen energií a dokončení procesu deregulace nájemného. V roce 2012 tvořily celkové náklady na bydlení 18,2 % z čistých peněžních příjmů domácností. Domácnosti s osobou v čele do 35 let včetně byly zatíženy o něco více (18,4 %) než „starší“ domácnosti (18,1 %).

Reziduální příjem kopíruje ve sledovaném období trendy změn čistých peněžních příjmů daných domácností. Výše zbývajícího příjmu tak rostla až do roku 2010, od něhož

pozvolna klesá (zejména u starších domácností).

Z regionů jsou výdaji za bydlení nejvíce zatíženy pražské domácnosti, naopak nejméně Středočeši. Míra zatížení domácností náklady na bydlení se v těchto oblastech České republiky liší o 30 %. Bytové podmínky domácností se v jednotlivých regionech odlišují nejen v souvislosti s diferenciací pobíraných příjmů a vyšší nákladů na bydlení, ale také kvůli rozdílům ve struktuře místních obyvatel a především skladbě bytového fondu. Různá je též motivace k případnému stěhování do dané lokality. Zatímco do středních Čech směřují lidé s vyšším vzděláním a vyššími příjmy zejména za lepším bydlením v dosahu Prahy jakožto centra zaměstnanosti, do samotné Prahy se lidé stěhují hlavně za prací a studiem. Bytové podmínky nejsou při tvorbě rozhod-

nutí migrovat klíčové jako v případě středočeského regionu. Přesto je třeba zdůraznit, že pro určitý typ domácností s nižšími příjmy (například pro domácnosti nezaměstnaných či ekonomicky neaktivních) by bylo z finančních důvodů takřka nemožné bydlet v Praze jako regionu s nejvyššími poplatky za bydlení. Také proto dotyční zůstávají v oblastech sice s nižšími náklady na bydlení, ale s vyšší mírou nezaměstnanosti a nižšími příjmy.

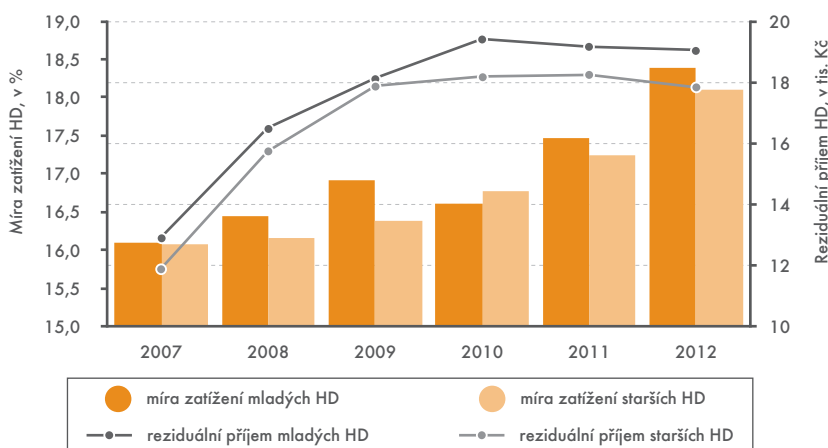
Vlastnické bydlení výhodou

Míra zatížení domácností náklady na bydlení se liší i podle typu právního užívání bytu. Tedy podle toho, zda domácnost hradí výdaje za nájemní či vlastnické bydlení. Zatížení domácností vlastnickým bydlením je o více než třetinu nižší než v případě nájemního bydlení, v němž častěji žijí mladé domácnosti. Z tohoto důvodu jsou finanční nedostupností bydlení ohroženější právě domácnosti s osobou v čele ve věku do 36 let.

Odlišnosti v zatížení domácností výdaji za nájemní či vlastnické bydlení jsou patrné i v regionálním srovnání. Zejména ve velkých městech jsou kvůli přítomnosti značného množství poměrně drahých nájemních bytů rozdíly mezi zatížením domácností výdaji za nájemní a vlastnické bydlení výraznější. Například v Praze je zátěž domácností náklady na nájemní bydlení oproti vlastnickému dvojnásobná.

Agregované údaje o bytové situaci zkoumaných domácností zřetelně ovlivňuje ekonomicky neaktivní po-

Míra zatížení domácností náklady na bydlení (v %) a reziduální příjem domácností (v tis. Kč), v ČR, 2007–2012

Zdroj: ČSÚ

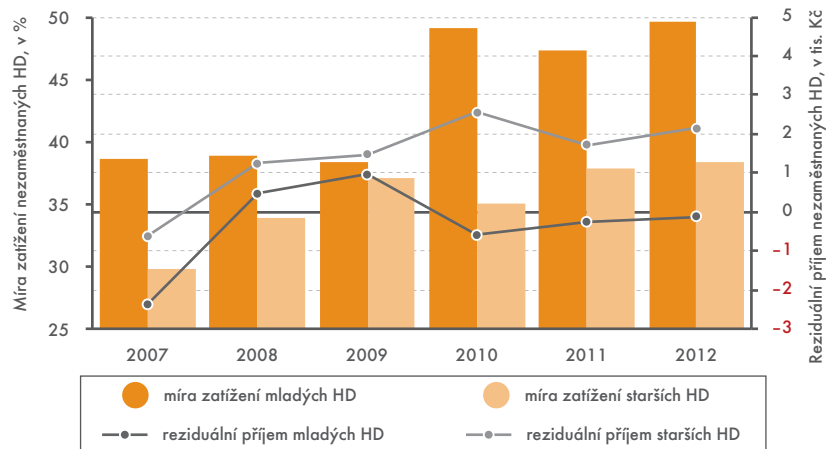

populace. Podmínky starších domácností zkrusují především nepracující důchodci, jejichž příjmy mají významný vliv na celkovou výši čistých peněžních příjmů těchto domácností. Analýzou pouze ekonomicky aktivní populace se rozdíl v bytových podmínkách mezi mladými a staršími domácnostmi prohloubily, a to i přestože zatížení obou typů domácností pokleslo v souvislosti s vyloučením ekonomicky neaktivních domácností s nižšími příjmy. Zatímco se celková míra zatížení mladých a starších domácností náklady na bydlení v roce 2012 lišila o 0,3 procentního bodu, rozdíl pro ekonomicky aktivní populaci je více než šestkrát vyšší. Mladé ekonomicky aktivní domácnosti vynakládaly na bydlení 17,9 % svých čistých příjmů, starší domácnosti pouze 16 % příjmů.

Podstatná je výše pracovních příjmů

Na to, jak jsou jednotlivé domácnosti zatíženy svými výdaji za bydlení, má vliv zejména výše jejich pracovních příjmů. Jinými slovy lze říci, že pokud domácnost nemá pracovní příjmy například kvůli své dočasné nezaměstnanosti, je větší mírou ohrožena finanční nedostupností bydlení. Negativní roli zde sehrává i věk osoby v čele domácnosti,

Míra zatížení nezaměstnaných domácností náklady na bydlení (v %) a reziduální příjem nezaměstnaných domácností (v tis. Kč) v ČR, 2007–2012

Zdroj: ČSÚ

nosti, protože nezaměstnanost jsou často ohroženy mladší osoby bez dostatečné praxe. Z hlediska finanční nedostupnosti bydlení jsou nejrizikovější skupinou mladé nezaměstnané domácnosti. Ty jako jediné měly po většinu sledovaného období záporný reziduální příjem, který upozorňuje na neúměrně vysoké zatížení domácnosti výdaji za bydlení. Zbývající příjem po odečtení nákladů na bydlení tedy nedosahoval ani částky životního minima. Jejich bytovou situaci pak od roku 2010 negativně ovlivnilo zejména zprůšňování podmínek vyplácení podpory v nezaměstnanosti. V závěru sle-

dovaného období tak míra zatížení těchto domácností výdaji za bydlení dosahovala již téměř 50 %.

Subjektivní hodnocení bytové situace samotnými domácnostmi je značně ovlivněno skutečnými podmínkami, v nichž dotázaní žijí. Obecně totiž platí, že čím je vyšší podíl nákladů na bydlení z celkových čistých příjmů, tím je vyšší zastoupení domácností, jež vnímají své výdaje jako velmi zatěžující. Nejvyšší podíl těchto odpovědí tak najdeme u nezaměstnaných (zejména mladých) domácností, které z více než poloviny vnímají náklady na bydlení jako velkou zátěž. ■

FINANČNÍ DOSTUPNOST BYDLENÍ

Je to stav, kdy ceny bytů, domů či výše nájmu korespondují s finanční situací obyvatel daného území. Pro měření finanční dostupnosti bydlení bývá často využíváno indikátorů míry zatížení domácností náklady na bydlení a reziduálního příjmu domácnosti.

Míra zatížení domácností náklady na bydlení je definována jako podíl celkových měsíčních výdajů domácnosti za bydlení k čistým měsíčním peněžním příjmům domácnosti. Náklady na bydlení zahrnují nájemné či poplatky do fondu oprav. Nájemné mohlo být do roku 2010 jak tržní,

tak regulované. Od roku 2011 je většina částek nájemného tržní, přesto se v souboru dat objevují domácnosti se sníženou výší nájemného (např. při pronájmu bytu přátelům či jiným blízkým osobám neodpovídá výše nájmu tržním cenám). Tyto případy mohou ovlivňovat celkovou průměrnou výši nájemného. Do výdajů za vlastnické bydlení se nepočítá splátka hypotéky, která je brána jako jistá forma investice. Do nákladů na bydlení se dále zahrnují úhrady za služby, tj. za elektřinu, plyn, dálkové vytápění, vodu, paliva či náklady na běžnou údržbu domu/bytu.

Reziduální přístup k finanční dostupnosti bydlení studuje zbývající, tzv. reziduální, příjem domácnosti,

který má domácnost k dispozici po odečtení nákladů na bydlení a životního minima od celkového čistého měsíčního peněžního příjmu domácnosti. Životní minimum je podle definice Ministerstva práce a sociálních věcí ČR „minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.“ Toto minimum se liší od tzv. existenčního minima, což je částka potřebná k přežití jednotlivců. Ani jedna z těchto minimálních částek nebere v potaz nutné náklady na bydlení. Podpora v oblasti bydlení je nezabezpečeným jedincům přístupná skrze tzv. příspěvek na bydlení, popř. doplatek na bydlení.

Pracují, a přesto jsou chudí?

Problematika chudoby je obvykle spojována s nezaměstnaností. Mít práci by mělo znamenat nebýt chudý, nicméně tak tomu vždy není. Existují osoby, které pracují, a přesto jsou ohroženy příjmovou chudobou. Kdo jsou a jak velký problém u nás představují?

Šárka Šustová, oddělení sociálních šetření

Pracující chudé lze definovat buď z hlediska jednotlivce, nebo domácnosti.

Z individuálního pohledu do skupiny lidí, kteří práci mají, a přesto jsou ohroženi příjmovou chudobou, patří pracovníci s nízkou mzdou. Jejich hodinová mzda je srovnávána s průměrnou či mediánovou hodinovou mzdou v dané populaci, například s hranicí dvou třetin mediánové mzdy (více na bit.ly/10Sf9A0).

Z pohledu domácnosti jsou pracující chudí definováni jako pracovníci žijící v chudé domácnosti. Za chudé jsou tedy považováni ti, jejichž ekvivalizovaný příjem domácnosti (někdy také poměrný) je nižší než 60 % mediánu národního ekvivalizovaného příjmu (více na bit.ly/ZUqIII).

Šetření ČSÚ: Životní podmínky 2011

Tentokrát budou předmětem našeho zkoumání osoby starší 16 let, které byly zaměstnané na plný úvazek po celý rok.

Podle odhadů založených na šetření Českého statistického úřadu Životní podmínky 2011 bylo v roce 2010

VÝPOČET HRANICE CHUDUBY

Pro rok R se vypočítává na základě příjmů za celý kalendářní rok R-1, tzn. hranice chudoby pro rok 2011 je stanovena na základě dat ze šetření Životní podmínky 2011 a příjmy za kalendářní rok 2010.

V roce 2011 činila hranice chudoby pro jednočlennou domácnost podle metodiky Eurostatu pro šetření EU-SILC 113 040 Kč/rok, resp. 9 420 Kč/měsíc.

takovýchto zaměstnanců zhruba 3,4 mil (tj. více než 32 %). Úroveň jejich chudoby byla nejprve analyzována na základě jejich osobního příjmu, který byl srovnán s hranicí chudoby pro jednočlennou domácnost. Tak byla identifikována ta část populace, která by byla chudá, pokud by žila v jednočlenné domácnosti a byla odkázána pouze na své osobní příjmy.

Srovnáme-li příjem zaměstnance z jeho hlavního zaměstnání s hranicí chudoby pro jednočlennou domácnost (113 040 Kč/rok), zjistíme, že se pod touto hranicí chudoby ocitlo 5,2 % zaměstnanců, kteří pracovali

po celý rok na plný úvazek. Celkový osobní příjem, tzn. po přičtení příjmů z dalších zaměstnání, podnikání, sociálních příjmů atd., pod hranicí chudoby pro jednočlennou domácnost mělo 4,5 % zaměstnanců, což znamená, že 0,7 % zaměstnanců mělo nějaký další příjem, který je dostal nad hranici chudoby. Nejčastěji se jednalo o starobní a invalidní důchody. U pracujících důchodců jde ovšem o obrácený vztah, kdy pracovní příjmy pomáhají k udržení, resp. zlepšení životních podmínek v důchodu, nikoli naopak.

Dále byla srovnána hranice chudoby pro dané složení domácnosti s ekvivalizovaným příjmem této domácnosti.

Osobní příjmy vs. příjmy domácnosti

Podle ekvivalizovaného příjmu domácnosti bylo v roce 2011 chudých 2,7 % zaměstnanců. Jen asi každý pátý z nich byl chudý také podle svého celkového osobního příjmu, což znamená, že 0,5 % zaměstnanců, kteří pracovali po celý rok na plný úvazek, byli chudí jak z hlediska osobního příjmu, tak z hlediska poměrného příjmu jejich domácnosti.

Z hlediska toho, zda jsou zaměstnanci chudí podle osobního příjmu a/nebo příjmu domácnosti, je možné zaměstnance rozdělit do čtyř skupin (obr.).

Nejpočetnější skupina

Největší skupinou zaměstnanců (93,3 %; 3 146 tis.) jsou ti, kteří nejsou chudí ani podle jejich osobního příjmu ani na základě ekvivalizovaného příjmu domácnosti a nespádají tak do skupiny pracujících chudých.

Vliv dodatečných příjmů na snižování chudoby pracujících v ČR, 2011 (v mil. Kč)		
	Podíl chudých zaměstnanců (%)	Rozdíl (v p. b.)
Příjem z hlavního zaměstnání	5,2	
Příjem z dalších zaměstnání	5,1	0,1
Příjem z podnikání	5,1	0,0*
Starobní důchody	4,9	0,2
Pozůstalostní důchody	4,8	0,1
Invalidní důchody	4,5	0,3
Další příjmy	4,5	0,0**

Pozn.: * 0,01 ** 0,02

Zdroj: ČSÚ

Typologie zaměstnanců

NÍZKOPŘÍJMOVÍ ZAMĚSTNANCI
V NECHUDÉ DOMÁCNOSTI

Do této skupiny patřili zaměstnanci, jejichž osobní příjem byl nízký. Pro tyto osoby bylo charakteristické, že žily s dalšími vydělávajícími členy, a proto jejich domácnost nebyla chudá.

2,2 %

Osobní příjem

chudí

0,5 %

JÁDRO PRACUJÍCÍCH CHUDÝCH

Osoby v této skupině žijí často v neúplných rodinách. Jejich příjmy byly pod hranicí chudoby. Velkou část tvořily matky samoživitelky s nižším vzděláním.

SKUPINA NETRPÍCÍ CHUDOBOU

Drtivou většinu zaměstnanců tvořily v roce 2011 osoby žijící ve dvou a vícečlenných domácnostech bez dětí. Jejich osobní ani domácnostní příjmy nebyly pod hranicí chudoby.

nechudí

nechudí

4,0 %

chudí

Příjem domácnosti

NECHUDÍ ČLENOVÉ
CHUDÝCH DOMÁCNOSTÍ

V této skupině převažovali muži, jejichž osobní příjem byl nad hranicí chudoby. Vzhledem k tomu, že měli vyživovací povinnosti vůči více členům domácnosti, trpěli její členové chudobou.

Zdroj: ČSÚ

Partneři s vyššími příjmy

Další skupinou zaměstnanců jsou ti, jejichž celkový osobní příjem je nižší než hranice chudoby pro jednočlennou domácnost, ale žijí v domácnosti, která není považována za chudou. Takovýchto osob bylo v české populaci odhadem 2,2 % (74 tis.). Nejčastěji se jedná o ženy s nízkými pracovními příjmy, které žijí s partnery s vyššími příjmy. V některých případech jsou to ale také páry, kdy osobní příjmy obou členů jsou nižší než hranice chudoby pro jednočlennou domácnost. Nicméně dohromady je jejich příjem dostatečně vysoký, aby je udržel nad hranicí chudoby pro dané složení domácnosti,

což je způsobeno použitím ekvivalenční stupnice při přepočtu příjmu domácnosti na ekvivalizovaný.

Neúplné rodiny

Třetí skupinou je podle celkového osobního příjmu i ekvivalizovaného příjmu domácnosti 0,5 % (18 tis.) zaměstnanců, kteří jsou označováni za chudé. Mezi nimi převažují ženy, a to zejména matky samoživitelky s dětmi či dětmi, tj. v neúplné rodině.

Živitelem rodiny muž

Poslední skupinu pracujících chudých tvoří zaměstnanci, jejichž celkový osobní příjem převyšuje hranici

chudoby pro jednočlennou domácnost. Pokud by tedy žili v samostatné domácnosti, nebyli by považováni za chudé. Tito zaměstnanci nicméně žijí v domácnostech příjmovou chudobou ohrožených. Je to dáno složením domácnosti, kde převládají členové bez vlastního příjmu (dětí a další závislé osoby). Tyto osoby jsou obvykle jediným vydělávajícím členem domácnosti. Těchto zaměstnanců jsou 4,0 % (134 tis.) a jsou to zejména muži, živitelé rodiny, jejichž příjem je dostatečně vysoký, aby překonal hranici chudoby pro jednočlennou domácnost, ale ne natolik vysoký, aby udržel celou domácnost nad hranicí chudoby pro dané složení domácnosti. ■

ČERVENEC 2013

RYCHLÉ INFORMACE

po	1	Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (květen 2013)
út	2	
st	3	
čt	4	Maloobchod (květen 2013)
pá	5	
so	6	Zahraniční obchod (květen 2013)
ne	7	Stavebnictví (květen 2013) Průmysl (květen 2013)
po	8	
út	9	Indexy spotřebitelských cen – inflace (červen 2013)
st	10	
čt	11	Odhady sklizní (červen 2013)
pá	12	
so	13	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (červenec 2013)
ne	14	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (28. týden)
po	15	
út	16	
st	17	
čt	18	Indexy cen vývozu a dovozu (květen 2013)
pá	19	Indexy cen výrobců (červen 2013)
so	20	
ne	21	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (29. týden)
po	22	
út	23	
st	24	Konjunkturální průzkum (červenec 2013)
čt	25	
pá	26	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (30. týden)
so	27	
ne	28	Zemědělství (2. čtvrtletí 2013)
po	29	
út	30	Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (červen 2013)
st	31	

VYBRANÉ VÝSTUPY ČSÚ

Soupis ploch osevů (2013)

Plochy osevů zemědělských plodin pěstovaných v daném roce jako hlavní plodina, celková osevní plocha, neosetá a neosázené pozemky (úhor), celková výměra a struktura ploch jednotlivých kultur.

[e-verze](#)

Odhady sklizně – operativní zpráva (k 20. 6. 2013)

Odhady sklizně zemědělských plodin za ČR a jednotlivé kraje v ukazatelích: hektarový výnos (v t/ha) a celková sklizeň (propočet z odhadovaného hektarového výnosu a osevní plochy).

[e-verze](#)

Školy a školská zařízení (2012/2013)

Souhrnné tabulky za mateřské, základní, střední a vyšší odborné, vysoké a základní umělecké školy a menzy vysokých škol.

[e-verze](#)

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2012 – doplňující třídění

Roční výsledky statistiky rodinných účtů podle počtu pracujících členů a nezaopatřených dětí, podle věku a vzdělání osoby v čele.

[e-verze](#)

Trh práce v ČR (2012)

Informace o trhu práce v České republice zjištěné výběrovým šetřením pracovních sil podle mezinárodních definic Evropského společenství a doporučení Mezinárodní organizace práce v časových řadách od roku 1993.

[e-verze](#)

Tendence makroekonomického vývoje a kvality života v České republice (2012)

Analýza se zabývá výkonností ekonomiky ČR, nerovnováhami a vybranými ukazateli konkurenceschopnosti a konvergenčních procesů v mezinárodním srovnání a ve středně či dlouhodobém časovém horizontu. Ve stejném rámci sleduje i vývoj vybraných indikátorů kvality života.

[e-verze/tisk-verze](#)

SRPEN 2013

RYCHLÉ INFORMACE	
čt 1	
pá 2	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (31. týden)
so 3	
ne 4	Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (2. čtvrtletí 2013)
po 5	Maloobchod (červen 2013)
út 6	Stavebnictví (červen 2013)
st 7	Průmysl (červen 2013)
čt 8	Zahraníční obchod (červen 2013)
pá 9	Cestovní ruch (2. čtvrtletí 2013)
so 10	Služby (2. čtvrtletí 2013)
ne 11	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (32. týden)
po 12	Indexy spotřebitelských cen – inflace (červenec 2013)
út 13	Odhady sklizní (červenec 2013)
st 14	Předběžný odhad HDP (2. čtvrtletí 2013)
čt 15	Indexy cen vývozu a dovozu (červen 2013)
pá 16	Indexy cen výrobců (červenec 2013)
so 17	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (33. týden)
ne 18	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (srpen 2013)
po 19	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (34. týden)
út 20	Konjunkturální průzkum (srpen 2013)
st 21	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (35. týden)
čt 22	Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (červenec 2013)
pá 23	
so 24	
ne 25	
po 26	
út 27	
st 28	
čt 29	
pá 30	
so 31	

VYBRANÉ VÝSTUPY ČSÚ

Výsledky chovu skotu (1. pololetí 2013)
Výsledky chovu skotu v základních ukazatelích.
[e-verze](#)

Zahraníční obchod České republiky podle CZ-CPA (2. čtvrtletí 2013)
Údaje o zahraničním obchodu ČR v členění podle CZ-CPA celkem a v teritoriální struktuře.
[e-verze](#)

Základní údaje o honitbách, stavu a lovu zvěře (2012)
Údaje o mysliveckém hospodaření za dané období (např. výměra a počet honiteb, stav loveckých psů, stav a lov zvěře).
[e-verze](#)

Demografická ročenka měst (2012)
Ročenka vybraných demografických údajů za roky 2003–2012. Aktualizace publikace e-4018-12 s doplněním údajů roku 2012 a za nová města.
[e-verze](#)

Statistický průvodce obcemi Jihočeského kraje (2013)
Základní informace o jednotlivých městech a obcích Jihočeského kraje v členění podle SO ORP. Kromě adresářů obecních úřadů jsou uvedeny základní demografické údaje, vybrané informace o vybavení obce a počtu ekonomických subjektů se sídlem v obci.
[e-verze](#)

Ekonomické výsledky zdravotních pojišťoven (2012)
Výsledky zpracování ročního statistického výkazu Zdp 5-01. Jde o údaje o zaměstnancích a mzdách, výnosech a tvorbě fondů, nákladech a čerpání fondů, vybraných položkách aktiv a pasiv.
[e-verze](#)

Publikace je možné objednat (e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 733) nebo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny tituly najdete na www.czso.cz.

Čtete pravidelně náš časopis Statistika&My? Pak pro vás jistě nebude problém najít správné odpovědi na náš letní kvíz.

1 Region NUTS2 s nejvyšší ekonomickou výkonností v EU27 je:

- a/ Praha c/ Londýn
b/ Brusel d/ Lucembursko

2 Sezónní očišřování řad se provádí:

- a/ Aby se zmátli náhodní uživatelé statistických řad.
b/ Aby bylo možné porovnávat statistické výsledky z různých období roku.
c/ Aby se lokalizovaly rušivé vlivy související s náhodnými událostmi v ekonomice.
d/ Aby bylo možné přesně určit zlomy v ekonomickém cyklu.

3 Českému stavebnictví se v poslední době nedaří. Jak dlouho již zažívá pokles?

- a/ 1 rok
b/ 2 roky
c/ 4 roky
d/ 7 let

4 Prostřední hodnota v souboru se ve statistice nazývá:

- a/ medián
b/ modus
c/ aritmetický průměr
d/ geometrický průměr

5 Zkratka HDP znamená:

- a/ hlavní důchodový příjem
b/ hrubý domácí produkt
c/ harmonizované domestikované produkty
d/ hodně dlouhodobý pobyt

6 Míra nezaměstnanosti ve Španělsku byla letos na jaře 27,0 %. Co to znamenalo?

- a/ Více než čtvrtina lidí ve Španělsku pobírala sociální dávky.
b/ Španělská ekonomika vytvářela dostatek pracovních míst.
c/ Španělé nehledali práci.
d/ Více než čtvrtina pracovní síly na španělském trhu práce byla volná a hledala si zaměstnání.

7 Nejmenší počet sňatků bývá v měsíci:

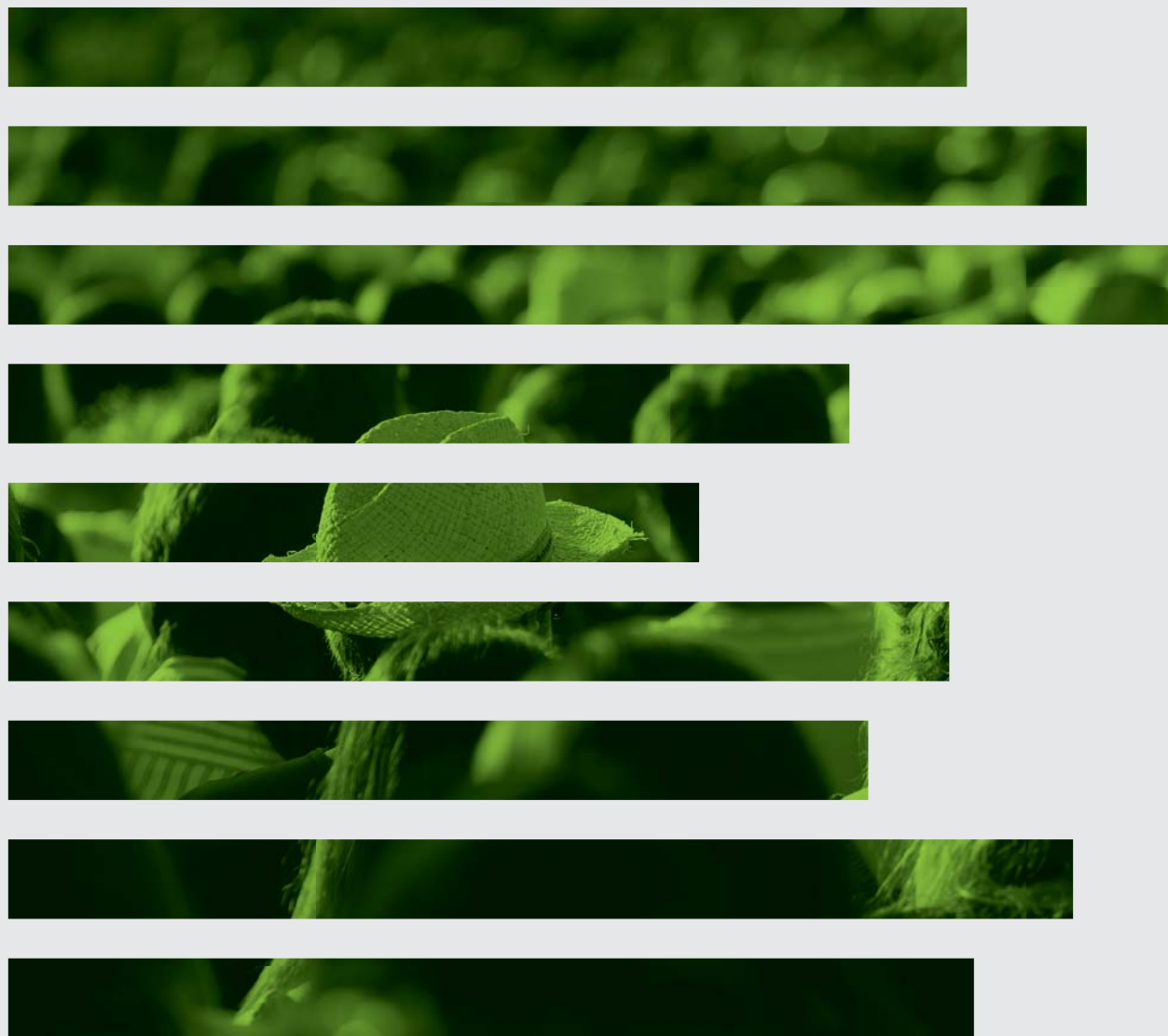
- a/ leden
b/ květen
c/ červen
d/ říjen

Správné odpovědi: 1-c; 2-b; c; d; 3-c; 4-a; 5-b; 6-d; 7-a

Statistika&My

Měsíčník Českého statistického úřadu 07-08/2013
Ročník 3, vychází 10x ročně
Adresa redakce: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10,
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz
Redakce: Michal Novotný (šéfredaktor), Alena
Gébllová (vedoucí redaktorka), Jan Cieslar, Jan Ernest,
Dalibor Holý, Eva Kačerová, Tomáš Mládek,
Marek Rojíček, Jitka Slavíková
Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Bc. Michal Novotný (místopředseda),
Mgr. Jan Cieslar, Ing. Drahomíra Dubská, CSc.,

Mgr. et Mgr. Alena Gébllová, Mgr. Helena Koláčková,
RNDr. Tomáš Mládek, Helena Pexová,
prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc.,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,
Jana Slavníková, Ing. Jan Srb, Ing. Hana Šlégrová,
Ing. Veronika Tichá, Ing. Pavla Trendová
Grafická úprava: Tomáš Kubašta,
Fotografie: archiv ČSÚ, shutterstock.com
Tisk: Tiskárna Kleinwächter
Vydavatel: Český statistický úřad
www.czso.cz
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 19925

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011 DEFINITIVNÍ VÝSLEDKY

na www.scitani.cz

SČÍTÁNÍ LIDU,
DOMŮ A BYTŮ
2011

STATISTICKÁ ROČENKA ČESKÉ REPUBLIKY 2012

Život naší společnosti v číslech

Publikace o rozsahu 823 stran vás uvede do ekonomického, sociálního a kulturního kontextu. Podá informace o ochraně životního prostředí a uspokojování potřeb občanů České republiky v roce 2011. Cenný zdroj informací by neměl chybět v žádné veřejné knihovně a pracovním politika, vědeckého pracovníka nebo vysokoškolského pedagoga. Statistická ročenka je branou do globálního světa informací.

Vaše objednávky vyřídí

Český statistický úřad
Odbor informačních služeb
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
Tel.: 274 052 733, Fax: 274 054 070
E-mail: objednavky@czso.cz

Cena tištěné verze ročenky: 499 Kč
(včetně DPH)
Cena ročenky na CD nosiči: 99 Kč
(včetně DPH)

Český statistický úřad
Na padesátém 81
100 82, Praha 10
www.czso.cz

ev. č. MK ČR E 19925